

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

FAKULTA ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ

KATEDRA EKOLOGIE KRAJINY

**Environmentální hodnocení vlivu vybraných záměrů pro rozvoj
turismu – cestovního ruchu v zájmovém území okolí města Most**

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Vedoucí práce: Mgr. Karel Houdek

Diplomant: Bc. Michaela Heltová

2011

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE (PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

pro: **Michaela Heltová**

obor: **DRES**

Název tématu: **Environmentální hodnocení vlivu vybraných záměrů pro rozvoj turismu – cestovního ruchu v zájmovém území okolí města Most**

Name of the topic: **Environmental evaluation of influence of chosen intentions for touristic development – for travel movement in the territory of Most's surrounding**

Zásady pro vypracování:

Cílem diplomové práce je

1. Úvod a cíl DP
2. Charakteristika zájmového území
3. Rešerše k zadanému tématu
4. Účel a metodika vlastního šetření
5. Analýza shromážděných poznatků
6. Vyhodnocení a návrh aplikace získaných poznatků
7. Doporučení a závěr

Rozsah grafických prací:

Mapová a fotografická dokumentace ve vypovídajícím rozsahu.

Rozsah průvodní zprávy: cca 50 stran textu

Seznam odborné literatury:

- Koncepční dokumenty města Most a dotčených obcí, včetně vyššího územně správního celku a tímto pověřených institucí v zájmovém území a ke zvolenému tématu.
- Dokumenty EIA/SEA posouzení jednotlivých záměrů v zájmovém území
- Územní plány dotčených měst a obcí a územní plány vyššího územního celku
- Bakalářské, diplomové a doktorandské práce z databází - knihoven ČZU Praha, Přírodovědecké fakulty UK Praha, ČVUT, VŠCHT a další ke zvolenému tématu.
- Databáze - www.cenia.cz a další.

Vedoucí diplomové práce:

Mgr. Karel Houdek

Konzultant diplomové práce:

Libuše Novotná - Pokorná, ředitelka Centra rozvoje turismu Mostecka
Ing. Iva Mazurová, vedoucí odboru rozvoje a územního plánu MěÚ Most

Datum zadání diplomové práce:

Květen 2010

Termín odevzdání diplomové práce:

Do 30. 04. 2011

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci zpracovala samostatně pod vedením Mgr. K. Houdka a použila pouze prameny citované v bibliografii, nebo mi je poskytli konzultanti mojí diplomové práce.

V Mostě dne 30.4.2011

.....

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala Mgr. K. Houdkovi za cenné připomínky a odborné rady, kterými přispěl k vypracování této diplomové práce.

V Mostě dne 30.4.2011

.....

Abstrakt

Diplomová práce se zabývá problematikou cestovního ruchu v zájmovém území Mostecko a okolí. Její součástí je analýza možností cestovního ruchu v současnosti a jejich vzájemná kompatibilita s ubytovacími a stravovacími službami. Další část práce se zabývá analýzou i zhodnocením záměrů a projektů, přispívajících rozvoji cestovního ruchu v závislosti jejich vlivu na životní prostředí. Závěrečná část popisuje návrh vhodných konkrétních opatření s využitím decentralizace turismu do obcí a lokalit, které mají vhodné předpoklady pro realizaci záměrů v zájmu environmentálně šetrného rozvoje cestovního ruchu na Mostecku.

Klíčová slova

Cestovní ruch, udržitelný rozvoj, hodnocení vlivu na životní prostředí – EIA, agroturistika, venkovský turismus, ekologické hospodaření

Abstrakt

This thesis deals with tourism in the area of interest and the Most area. It includes analysis of the possibilities of tourism at present and their mutual compatibility with the accommodation and catering services. Another part deals with the analysis and evaluation of plans and projects, contributing to the development of tourism in relation to their impact on the environment. The final section describes the design of appropriate practical measures using decentralization to municipalities and tourism sites that have suitable conditions for the realization of projects in the interest of environmentally sound tourism development in the Most.

Keywords

Tourist traffic, maintainable development, assessment of environmental impact, agricultural tourism, ecological management

Obsah

1 Úvod a cíl práce	10
2 Metodika	11
3 Rešerše k zadanému tématu	12
3.1 Prostředí kolem nás	12
3.2 Cestovní ruch	12
3.2.1 Význam cestovního ruchu	14
3.2.2 Globální etický kodex cestovního ruchu	15
3.3 Šetrné formy turistiky	15
3.3.1 Certifikace a ekoznačky	17
3.4 Institucionální rámec a koncepční dokumenty	19
3.4.1 Koncepce státní politiky cestovního ruchu v ČR	20
3.4.2 Strategický rámec udržitelného rozvoje ČR	20
3.4.3 Udržitelný rozvoj ČR jako součást budoucnosti	20
3.4.4 Státní politika životního prostředí ČR	21
3.4.5 Regionální operační programy	22
3.4.6 Dokumenty na úrovni kraje a města	23
3.4.7 Dokumenty EIA/SEA	24
4 Charakteristika zájmového území	25
4.1 Historie vývoje území	25
4.2 Mostecký region - základní údaje o území	25
4.3 Přírodní podmínky	26
4.3.1 Geologický vývoj	27
4.3.2 Klimatické poměry	28
4.3.3 Hydrologické poměry	29
4.3.4 Půdní poměry	29
4.3.5 Biotické poměry	30
4.4 Demografické a socioekonomické podmínky	33
4.4.1 Obyvatelstvo	34
4.4.2 Bydlení	35
4.4.3 Trh práce a podíl ekonomických subjektů	35
4.4.4 Dopravní infrastruktura	36

4.5 Vybavenost sociální, občanskou a technickou infrastrukturou	37
4.6 Životní prostředí v regionu	38
4.6.1 Ověduší	38
4.6.2 Voda	38
4.6.3 Horninové prostředí	38
4.6.4 Zemědělská půda	39
5 Vlastní šetření v zájmovém území	40
5.1 Současná nabídka volnočasových aktivit	41
5.1.1 Za poznáním	42
5.1.2 Za přírodou a sportem	43
5.1.3 Ostatní možnosti turistiky	43
5.1.4 Cyklistická doprava na Mostecku	45
5.2 Vzájemná kompatibilita s ubytovacími a stravovacími službami	47
5.3 Projekty v rámci rozvoje CR na Mostecku	48
5.3.1 Projekt Mostecké dny CR	48
5.3.2 Projekt Mostecko – region velkých změn, marketing CR	49
5.3.3 Projekt Most – město dalekých výhledů	50
5.3.4 Projekt MiniMost	50
5.4 Konkrétní záměry	52
5.4.1 Revitalizace území pro oddech, sport a individuální výstavbu	52
5.4.2 Sportovně rekreační areál Most – Velebudice – výuková plocha	55
6 Návrhy konkrétních opatření v rámci environmentálně šetrného rozvoje	57
6.1 Agroturistická farma	57
6.2 Jezdecká stezka	60
6.3 Ekofarma	63
6.4 Ekologické vinařství a zřízení vinařských stezek	66
6.5 Dům přírody	68
6.6 Vyhodnocení na základě SWOT analýzy	70
7 Závěr	72
8 Seznam literatury a zdrojů	73
9 Přílohy	77

Seznam použitých zkratk a symbolů:

CR – cestovní ruch

CRT – centrum rozvoje turismu

ČR – Česká republika

EU - Evropská unie

CHKO – Chráněná krajinná oblast

MMR – ministerstvo pro místní rozvoj ČR

MZE – ministerstvo zemědělství

MŽP – ministerstvo životního prostředí

NPP – Národní přírodní památka

NPR – Národní přírodní rezervace

NRBK – neregionální biokoridor

OP – operační program

ORP – obec s rozšířenou působností

PP – přírodní památka

PR – přírodní rezervace

PRV – program rozvoje venkova

RBK – regionální biokoridor

ROP – regionální operační program

SZ – region soudržnosti Severozápad

ZPF – zemědělský půdní fond

ŽP - životní prostředí

1 Úvod a cíl práce

Mostecko nabízí spoustu nabídek pro využití volného času, které mohou být zajímavé nejen pro obyvatele města, ale hlavně pro turisty. Tento region je často spojován s těžbou uhlí, chemickým průmyslem a se znečištěným ovzduším. Je nutné využít vhodných prostředků k tomu, aby se vyvrátily negativní názory a postupně se vytvořil pozitivní obraz Mostecka, vyzývající k výletům a ke strávení rodinné, či aktivní dovolené.

Cestovní ruch (dále jen CR) je jedním z nejvýznamnějších fenoménů této doby a velmi rychle roste. Předpokladem pro rozvoj cestovního ruchu je atraktivnost daného regionu z hlediska přírodního, kulturně – historického potenciálu a turistické infrastruktury. Na Mostecku se nachází spousta zajímavých přírodních lokalit, historických památek a region nabízí různé netradiční formy cestovního ruchu. Tento obor může přispět ke změně pohledu na mostecký region, zvýšit ekonomické příjmy, snížit nezaměstnanost a zároveň negativně ovlivnit životní prostředí. V rámci udržitelného rozvoje je vhodné zaměřit se na propagaci a následný rozvoj vhodných typů turistiky jako je třeba agroturistika a ekoagroturistika, cykloturistika a hipostezky.

Cílem práce je analýza a zmapování současného stavu cestovního ruchu na Mostecku. Zmapování turistických atraktivit, kultury, památek, sportovní a dopravní infrastruktury. Posouzení vzájemné kompatibility s ubytovacími a stravovacími službami. Následuje analýza jednotlivých projektů a záměrů v rámci rozvoje CR v zájmovém území a posouzení jejich vlivu na životní prostředí. Součástí práce je zmapování vhodných lokalit k realizaci záměrů v rámci environmentálně šetrného rozvoje a zdůraznění důležitosti spolupráce spolu s propagací těchto záměrů v uvedených lokalitách. Na základě shromážděných dat, informací a poznatků navrhnout konkrétní opatření a možnosti turistiky, které jsou v souladu s přírodou. Cíle práce jsou shrnuty do následujících otázek:

1. Jaké jsou současné možnosti cestovního ruchu a posouzení kompatibility s ubytováním a stravováním?
2. Analýza projektů a záměrů v rámci rozvoje CR na Mostecku, vyhodnocení a posouzení jejich vlivu na životní prostředí (dále jen ŽP).
3. Jaké jsou možné návrhy konkrétních opatření v rámci environmentálně šetrného rozvoje?

2 Metodika

Práce je členěna do několika kapitol. V teoretické části jsou na základě odborné literatury a koncepčních dokumentů, dokumentů EIA/SEA vymezeny a popsány pojmy vztahující se k zadanému tématu. Následně je charakterizován vývoj území od historie až po současnost, přírodní, socioekonomické podmínky, dopravní infrastruktura a životní prostředí v regionu Mostecku.

V praktické části jsou zmapovány turistické cíle na Mostecku a jejich vzájemná kompatibilita s ubytovacími a stravovacími službami. V rámci vlastního šetření probíhá sběr dat a informací k jednotlivým záměrům a projektům, prostudování územních plánů, dokumentů EIA, rozhovory se starosty obcí a posouzení nabídky některých lokalit, které by mohly přispět rozvoji CR v zájmovém území. Na základě dostupných dokumentů, je vyhodnocen vliv některých připravovaných záměrů na ŽP v daném území. Následuje odhalení nedostatků a návrh vhodných opatření, které by mohly přispět ke zlepšení, využití a propagaci některých lokalit.

Závěrem je SWOT analýza lokalit vhodných k realizaci některých záměrů a celkové vyhodnocení současného stavu rozvoje turismu na Mostecku, spolu s posouzením a zajištěním rozvoje turistiky v souladu s environmentálně šetrnými podmínkami.

3 Rešerše k zadanému tématu

3.1 Prostředí kolem nás

Člověk, který stojí v centru ekologie a ovlivňuje životní prostředí v kladném, či záporném smyslu, by měl zodpovědně rozhodovat o svých činech, které budou toto prostředí přetvářet ke svému prospěchu, ne však k budoucímu neprospěchu. My lidé jsme součástí přírody a musíme respektovat její zákonitosti, nejsme jen produktem svého prostředí, které přetváříme, ale současně jsme také prostředím ovlivňováni.

Existují i jednotlivé typy lidí ve vztahu k přírodě a životnímu prostředí, kdy ČERNOUŠEK (1986) ve své knize uvádí, že William Sheldon vymezil základní typologii lidí ve vztahu k ŽP a k přírodě.

Ektomorf je člověk, který vnímá terén podle nálady nikoliv podle toho jaký doopravdy je. Krajina je pro něj projekčním plátnem, které využívá pro své vlastní duševno a vyžaduje, aby ho prostředí respektovalo.

Mezomorf je člověk radující se z přírody, která je pro něj zdrojem optimismu a dobrodružství. Terén chce dobývat, vlastnit a ovládat. Nejčastějšími typy těchto lidí jsou horolezci a cestovatelé spolu s podnikateli.

Endomorf je člověkem relaxujícím a citově zaměřeným. Přírodu na sebe nechává působit, nechává se krajinou oslovit a vnímá všechny její rozdíly jak fyzikální, tak estetické. (Černoušek, 1986)

3.2 Cestovní ruch

FORET A FORETOVÁ (2001) ve své knize uvádí, že za cestovní ruch se „považuje činnost osoby, cestující na přechodnou dobu (u mezinárodního cestovního ruchu maximálně jeden rok, u domácího šest měsíců) do místa mimo své trvalé bydliště, přičemž hlavní účel její cesty je jiný, než vykonávat výdělečnou činnost v navštíveném místě (trvalý, či přechodný pracovní poměr)“. (Foret a Foretová, 2001)

Z výše uvedeného jde tedy o změnu místa, dočasnost pobytu a zároveň v navštíveném místě nedochází k výdělečné činnosti.

Z hlediska druhu účastníků rozlišujeme:

- návštěvník – osoba, která cestuje do jiného místa, v němž nemá trvalé bydliště
- turista – osoba, která přenocuje
- výletník – osoba, která nepřenocovala a její pobyt byl méně než 24h
- krátkodobě pobývací turista – přenocuje a jeho pobyt překročí 24h
- turista na dovolené – přenocuje a jeho pobyt je více než 3 dny

Z hlediska délky rozlišujeme:

- krátkodobý
- dlouhodobý cestovní ruch

Podle účelu jsou uvedeny základní druhy cestovního ruchu:

- rekreační (s cílem odpočinku a zlepšení kondice)
- kulturně – poznávací (s cílem poznání kultury, historie, tradic, zvyků)
- náboženský (návštěvy poutních a posvátných míst)
- vzdělávací (s cílem něco se naučit)
- společenský (zaměřený na společenský život)
- zdravotní (léčba, rekonvalescence, rehabilitace)
- sportovní (sportovní akce i aktivity)
- poznání přírody spolu s ekoturistikou (zaměřený na preferenci přírodního prostředí)
- dobrodružný (adrenalinové sporty)
- profesní
- politický

(Foret a Foretová, 2001)

3.2.1 Význam cestovního ruchu

ČR přináší přínos nejen občanům, ale zároveň celým regionům. Mezi nejvýznamnější patří rozvoj a následná prosperita regionu s ohledem na ochranu přírodního a kulturního dědictví, zvýšení příjmů a snížení nezaměstnanosti. Jednou z osvědčených oblastí vedoucí ke zvýšení ekonomické úrovně regionu je cestovní ruch.

Nejčastějším důvodem návštěvy České republiky (dále jen ČR) a jejích regionů je poznávání, dovolená a odpočinek. Cílem většinou bývá Praha, města UNESCO (Český Krumlov, Kroměříž, Telč aj.), lázeňská města a horské oblasti. V rámci Ústeckého kraje patří mezi hojně navštěvovaná města Teplice, Děčín, dále Libochovice, Hřensko, Most, Duchcov, Kadaň, Osek.

Turistický region je územním celkem, jehož nabídka svým množstvím, kvalitou, rozmanitostí a atraktivitou vyvolává návštěvnost. Turistické regiony v ČR byly vymezeny v letech 1998–1999. Výsledkem bylo členění na 15 turistických regionů. Od roku 2010 platí nové členění ČR na 17 turistických regionů (viz. příloha č. 8). Přibyly dva nové turistické regiony (Východní Morava a Královehradecko), došlo ke změně názvů (např. Český Sever – Českolipsko a Jizerské hory). (Koncepte státní politiky cestovního ruchu v České republice na období 2007 – 2013)

Turismus jinými slovy cestovní ruch, je součástí moderní společnosti. Každý rok spousta z nás opouští místa svých pobytů a cílem je uspokojení některých potřeb, které nám rekreace poskytuje. Běžné životní prostředí nenabízí třeba dostatečné možnosti a příležitosti, nebo nejsou dostatečně kvalitní a není tak možnost odpočinku, klidu, pohybu, poznání a seberealizace. (Malá, 1999)

Toto odvětví patřící mezi nejvýznamnější je současně největším zaměstnavatelem na světě, podle zaměření cestovního ruchu lze charakterizovat širokou škálu hledisek: zejména pak motivace, věk účastníků, počet účastníků, způsob zabezpečení cesty. (Vystoupil a Šauer, 2006)

Na rozvoji masového turismu, tvořící základ světové ekonomiky se nepochybně podílí doprava, rostoucí úroveň obyvatelstva a volný čas, ale zároveň musí být zohledněny sociální, kulturní a ekologická kritéria. V tomto směru je reálnou možností udržitelný rozvoj turistiky. Tento rozvoj turistiky uspokojuje potřeby současných turistů a zároveň umožňuje tyto možnosti i budoucím generacím.

Především zachováním ekologických procesů a biodiverzity, která je důležitá pro další život. Jsou uspokojovány sociální, kulturní, ekonomické, estetické potřeby tak, aby vše bylo v souladu se společností, místním prostředím a kulturou. A současně, aby kultura, životní prostředí a společnost měly z jednotlivých produktů užitek a nestaly se pouze součástí rozvoje masového turismu. (Hesková, 1999)

3.2.2 Globální etický kodex CR

Z rezoluce přijaté Valným shromážděním, 2010 - CR jako faktor udržitelného rozvoje

- Účastníci CR by měli chránit ŽP s cílem udržitelného rozvoje v zájmu uspokojování potřeb současných i budoucích generací
- Měly by být upřednostňovány a podporovány formy CR, které vedou k zachování zdrojů, vody, energie a eliminaci odpadu
- Zajištění vhodných podmínek za účelem zvýšení vlivu na ekonomiku a snížení vlivu na ŽP
- Účelem je ochrana přírodního dědictví spolu se zachováním biodiverzity
- Zajištění vhodných forem turistiky (ekoturistika, přírodní turistika)

Následná aplikace principů globálního etického kodexu CR znamená zajištění efektivnosti v praxi spolu se spoluprací na mezinárodní úrovni. (www.eden-czechtourism.cz)

3.3 Šetrné formy cestovního ruchu

Mezi šetrné formy cestovního ruchu patří zejména cykloturistika a venkovský turismus. Ten má různé podoby a typické jsou tyto formy: agroturistika, ekoturistika, ekoagroturistika, chataření a chalupaření, hipoturistika, vinařské stezky, zelené stezky, geoparky a lesní turistika. U těchto forem cestovního ruchu je stěžejním bodem venkovské prostředí, kde dochází k jejich realizaci.

Venkovské prostředí je spojeno s přírodou a krajinou, dalšími složkami může být kulturní stránka (např. folklór), nebo již zmíněné lesy, louky, pole. Agroturistika

je v podstatě ubytování, stravování, činnosti na farmě spolu s doprovodnými programy, kam lze zařadit chovatelství koní spolu s jezdeckým, cyklotrasy, vodní sporty, horská turistika. Ekoagroturistika je také spjata s farmou, ale liší se nejen účastí na zemědělských pracích, ale také provozuje se na ekologických farmách a dochází i ke konzumaci těchto produktů. (Pourová, 2000)

Venkovská turistika spolu s přírodou zažívá vysoký růst za posledních 20 let. Jedním z hlavních problémů, kterým čelí řízení venkovské turistiky je stanovit rentabilní a ekologicky udržitelné průmyslové odvětví. Kromě toho, udržitelný cestovní ruch je složitý pojem, a to vyžaduje, aby povaha turistických aktivit byla studována z integrovaného pohledu. (Ferrari a kol. 2010)

STŘÍBRNÁ (2005) zmiňuje, že existuje potenciál jak zvýšit procento venkovského turismu v rámci celkového CR v ČR. Zvýšením o 2 mil. návštěvníků by mohlo vzniknout 7000 nových pracovních míst a předpokládaný odhad vynaložených finančních prostředků je 1,4 mld. Kč do roku 2013. Dojde ke zvýšení odbytu místních specialit, řemesel a současně se zvýší nabídka pracovních sil pro nekvalifikované pracovní síly. (Stříbrná, 2005)

Ekoturistika je samozřejmě spojena s ekologickou výchovou a vede k popularizaci ekologických věd. Nicméně, v důsledku nedostatečného povědomí v oblasti životního prostředí a ekologických znalostí mezi zúčastněnými stranami cestovního ruchu, se docela dost otázek neudržitelného rozvoje objevuje právě v oblasti ekoturistiky. (Wang, 2010)

Agroturistika je provozována na farmách a ubytování je v chatách, srubech, rekreačních domcích nebo chalupách. Maximální ubytovací kapacita je 12 lůžek právě ve vztahu k životnímu prostředí a stravování je uskutečňováno prostřednictvím odbytu vlastních vypěstovaných plodin a polotovarů, které si hosté sami uvaří. (Pourová, 2000)

Ekologické zemědělství je v ČR definováno Nařízením Rady EU 2092/1991 a zákonem č. 242/2000 Sb. o ekologickém zemědělství, v platném znění. Podle §3 zákona č. 242/2000Sb. o ekologickém zemědělství (2004), se „*ekologickým zemědělstvím rozumí zvláštní druh zemědělského hospodaření, který dbá na ŽP a jeho jednotlivé složky stanovením omezení, či zákazů používání látek a postupů, které zatěžují, znečišťují nebo zamořují ŽP nebo zvyšují rizika kontaminace potravního*

řetězce, a který zvýšeně dbá na vnější projevy a chování a na pohodu chovaných hospodářských zvířat “. (zákon č. 242, 2000Sb. o ekologickém zemědělství, v platném znění)

Cykloturistika je vhodná nejen z hlediska minimálního vlivu na ŽP, ale i pozitivně ovlivňuje zdravotní stav. Pro mnohé z nás je jediným způsobem sportovní činnosti a přispívá i duševnímu zdraví. Mezi základní přednosti patří: žádný hluk, žádné znečištění, zabírá méně prostoru jednak při samotném pohybu a jednak při parkování. Dalším pozitivem je využití cyklistiky v rámci dopravy a umožnění lepšího přístupu k některým kulturním a přírodním atraktivitám.

V roce 2001 byl proveden v USA výzkum zaměřený na měření úbytku půdy v profilu stezky. Prioritou tohoto výzkumu bylo určení poměru vzniku eroze v závislosti na různých typech uživatelů stezky. Mezi nimi cyklisté, chodci i koně. Závěrem byl důkaz, že stezky užívané cyklisty vykazují nejmenší úbytky půdy. (Marion a Wimpey, 2008)

3.3.1 Certifikace a ekoznačky

PÁSKOVÁ a ZELENKA (2002) ve výkladovém slovníku cestovního ruchu uvádí, že certifikace je: *„proces ověření prokazující, že náležitě identifikovaný produkt, postup, kvalifikace pracovníka nebo služba jsou ve shodě s předepsanou normou nebo jiným normativním dokumentem, resp. ve shodě se specifikovanými požadavky“*.(PÁSKOVÁ a ZELENKA, 2002)

Ekoznačkou se rozumí označování vhodnosti produktu z hlediska environmentálního, tedy míry jeho negativního vlivu na ŽP, během těžby, výroby, spotřeby a likvidaci ve vztahu k podobným produktům.

Tímto mechanismem se zajišťují standardy, které jsou stanoveny ze strany vlády, podnikatelů a účastníků CR. Cílem je zajištění spokojenosti, bezpečnosti a současně i udržitelnosti ve vztahu k zákazníkům, kterým je produkt nebo atraktivita poskytována. Důležitým prvkem je participace poskytovatelů, kritéria a standardy, následný proces ocenění a ověření.

Certifikační systémy a jejich přínos

Mezi hlavní výhody těchto certifikovaných podniků patří edukační proces napomáhající větší srozumitelnosti v rámci udržitelnosti. Výhody pro podnikající subjekty v oblasti ČR:

ISO 14001 – mezinárodní standard pro systém environmentálního managementu (rozvíjení ekoznaček a směrnic)

EMAS - dobrovolný systém řízení, který využívají organizace s cílem zlepšit environmentální opatření a současně vydávat prohlášení o vlivu jejich firmy na ŽP.

Výhodami je lepší přístup na trh, zlepšení image, využívání moderních technologií, spolu se snížením provozních nákladů, zajištění prosperity v rámci environmentálního managementu. Pro zákonodárce a státní správu znamenají určitou alternativu v rámci existující legislativy, zajištění flexibilní politiky, zlepšení a rozvoj nových technologií a systémů s cílem zlepšit kulturní, sociální a přírodní prostředí. Nabízejí možnost výběru environmentálního zlepšení dle potenciálu jednotlivých podnikatelů.

Smyslem a podstatou systémů certifikace a ekoznaček je zvýšení ekologického podvědomí a podpora šetrného přístupu k prostředí. Součástí je informační složka o kvalitě produktu a služeb.

3.4 Institucionální rámec a koncepční dokumenty

Vrcholným orgánem státní správy, pod který spadá cestovní ruch, je Ministerstvo pro místní rozvoj (dále jen MMR).

3.4.1 Koncepce státní politiky cestovního ruchu v ČR

Česká republika je významnou evropskou turistickou destinací, která disponuje atraktivními historickými památkami, přírodními krásami a zajímavostmi. V rámci environmentálně šetrného rozvoje lze využít tyto náměty:

- produkty zaměřené na kulturní dědictví regionu
- produkty patřící mezi šetrné formy cestovního ruchu – agroturismus, venkovský cestovní ruch
- zážitkové programy pro návštěvníky – naučné stezky, pěší turistika, cykloturistika, hipoturistika, zimní lyžařská turistika a golf
- tvorba geologických expozic pod širým nebem

(Koncepce státní politiky cestovního ruchu v České republice na období 2007 – 2013)

3.4.2 Strategický rámec udržitelného rozvoje ČR

Strategický rámec udržitelného rozvoje ČR má za úkol vytvořit konsensuální rámec pro zpracování dalších materiálů koncepčního charakteru a být tak důležitým východiskem pro strategické rozhodování v rámci jednotlivých resortů, současně spolupráci se zájmovými skupinami i pro meziresortní spolupráci.

Strategický rámec definuje pět prioritních os:

- Prioritní osa 1: Společnost, člověk a zdraví
- Prioritní osa 2: Ekonomika a inovace
- Prioritní osa 3: Rozvoj území
- Prioritní osa 4: Krajina, ekosystémy a biodiverzita
- Prioritní osa 5: Stabilní a bezpečná společnost

(Strategický rámec udržitelného rozvoje ČR, 2010)

3.4.3 Udržitelný rozvoj ČR jako součást budoucnosti

Podle §6 zákona č. 17/1992 Sb., o životním prostředí, v platném znění je udržitelným rozvojem ten, který současným i budoucím generacím zachovává možnost uspokojovat jejich základní životní potřeby a přitom nesnižuje rozmanitost přírody a zachovává přirozené funkce ekosystémů.

Na mezinárodní úrovni je vymezen zejména dvěma velkými mezinárodními konferencemi - konferencí Organizace spojených národů o životním prostředí a rozvoji konané v roce 1992 v Rio de Janeiru a Světovým summitem o udržitelném rozvoji, který se konal v Johannesburgu v roce 2002. V roce 1995 došlo k prvnímu zapracování problematiky udržitelného rozvoje do Státní politiky životního prostředí ČR.

Jedná se tedy o rozvoj, který uspokojuje základní životní potřeby současné i budoucí generace, ekonomické, sociální a zážitkové potřeby návštěvníků. Současně však zachovává místní komunitu, respektuje tradice a ochranu ŽP.

3.4.4 Státní politika životního prostředí ČR

Novým základním rysem aktualizované Státní politiky ŽP České republiky je uplatnění principu udržitelného rozvoje, což znamená sladění ekonomických, environmentálních, sociálních aspektů rozvoje společnosti jako celku i jednotlivého rozvojového programu. Využití krajiny a čerpání přírodních zdrojů i ochrana prostoru – je podmínkou udržitelného života jednotlivce i celé společnosti.

Cestovní ruch jako ekonomická činnost dlouhodobě a komplexně působí na přírodní i společenské prostředí. Řízení územního rozvoje cestovního ruchu proto vyžaduje mezioborový přístup, který by měl zahrnovat nejen ekonomickou přijatelnost projektů v cestovním ruchu, ale také zohledňovat dopady cestovního ruchu na životní prostředí (ekologické, sociální, kulturní, technologické, politické a další aspekty). Současným vývojovým trendem cestovního ruchu je zohledňování jeho environmentálních aspektů v procesu plánování a rozhodování.

(Státní politika životního prostředí ČR 2004 – 2010)

3.4.5 Regionální operační programy

V rámci cíle Konvergence pro období 2007—2013 je připraveno celkem 7 regionálních operačních programů (dále jen ROP), určených pro celé území České republiky s výjimkou hlavního města Prahy. Regionální operační programy pokrývají několik tematických oblastí s cílem zvýšení konkurenceschopnosti regionů, urychlení jejich rozvoje a zvýšení atraktivity regionů pro investory.

Region soudržnosti Severozápad (dále jen SZ) je tvořen dvěma samosprávnými územními jednotkami – Karlovarským a Ústeckým krajem. (viz. příloha č. 9)

ROP SZ obsahuje 5 prioritních os

1. Regenerace a rozvoj měst
2. Integrovaná podpora místního rozvoje
3. Dostupnost a dopravní obslužnost
4. Udržitelný rozvoj cestovního ruchu
5. Technická asistence

Osa č. 4 Udržitelný rozvoj cestovního ruchu

- Budování a rozvoj atraktivit a infrastruktury CR
- Zlepšení nabídky a kvality ubytovacích a stravovacích kapacit
- Podpora marketingu, tvorby a rozvoje produktů cestovního ruchu

Tab.č.1 Analýza regionu Severozápad

Pozitiva	Negativa
Existence oblastí a středisek s ekonomickým potenciálem	Nevyvážená struktura osídlení regionu, zanedbané a nevyužívané prostory
Výhodná geografická poloha vzhledem k okolním regionům	Nevyhovující stav dopravní infrastruktury
Existující základ pro rozvoj integrované veřejné hromadné dopravy	Zhoršování kvality životního prostředí v důsledku nárůstu dopravy a průmyslu
Existence regionálních specifik s potenciálem pro rozvoj cestovního ruchu	Nedostatečná nabídka a kvalita infrastruktury cestovního ruchu

Zdroj: ROP – Regionu soudržnosti Severozápad pro období 2007-2013

Příležitosti pro region Severozápad

- Zvyšování povědomí veřejnosti o nutnosti ochrany ŽP, rozvoj ekoturistiky a dopravy přátelské k životnímu prostředí
- Vylepšování image regionu v rámci ČR i zahraničí, jeho prezentování jako místa vhodného pro bydlení, práci a podnikání, odpočinek a volný čas
- Zlepšení fyzického a sociálního prostředí ve městech

3.4.6 Dokumenty na úrovni kraje a města

1. Program rozvoje Ústeckého kraje 2008 – 2013

Ústecký kraj se v horizontu roku 2013 stane konkurenceschopným regionem, který vybuduje inovační potenciál a stimulační podnikatelské prostředí na své industriální tradici, výhodné geografické poloze, zvyšující se úrovni vzdělanosti a posilované spolupráci regionálních aktérů. Zvyšující se kvalita života, životního prostředí a fyzické infrastruktury posílí jeho vnímání mezi obyvateli Ústeckého kraje jako atraktivního regionu pro život, práci a cestování. (Program rozvoje Ústeckého kraje 2008 – 2013)

2. Strategie udržitelného rozvoje Ústeckého kraje 2006 – 2020

Strategie udržitelného rozvoje Ústeckého kraje zahrnuje ekonomický, sociální, environmentální pilíř a správu věcí veřejných, která je chápána jako prostor, ve kterém se udržitelný rozvoj odehrává. Z hlediska udržitelného rozvoje představuje Ústecký kraj v mnoha ohledech výjimečný region. Území kraje se vzájemně se liší přírodními podmínkami, strukturou a charakterem osídlení a stupněm ekonomického rozvoje. (Strategie udržitelného rozvoje Ústeckého kraje 2006 – 2020)

3. Program rozvoje statutárního města Mostu na roky 2004-2010

Podporu CR má město ukotvenou ve strategických dokumentech. Vzhledem k tomu, že v prosinci 2010 skončila platnost Programu rozvoje Statutárního města Mostu, připravuje v současné době Odbor strategií a dotací nový program na následující roky. Po jeho vytvoření a odsouhlasení bude zveřejněn na internetových stránkách. Cílem je prosazení města jako místa konání významných kulturních a sportovních akcí, o propagaci místní historie a tradic spolu s dynamickou přeměnou města v atraktivní cíl rekreace. (*www.mesto-most.cz*)

Dalším strategickým dokumentem je Koncepce rozvoje cestovního ruchu Mostecká na roky 2009 – 2013, která analyzuje současnou situaci a stanovuje strategické cíle pro další rozvoj.

3.4.7 Dokumenty EIA, SEA

Dle §2 zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, v platném znění se posuzují vlivy na veřejné zdraví, na životní prostředí, vlivy na živočichy a rostliny, ekosystémy, půdu, horninové prostředí, vodu, ovzduší, klima a krajinu, přírodní zdroje, hmotný majetek a kulturní památky.

MACHÁČEK (2002) ve své práci konstatuje, důležitost dokumentů pod záštitou vlády a kraje, které prošly posouzením vlivů na ŽP, což je zárukou nejen šetrného přístupu ke krajině a jeho rozmanitosti, ale také k podpoře princů trvale

udržitelného rozvoje. (Macháček, 2002) Netýká se dokumentů regionálních, ty jsou předmětem jiných institucí.

Mezi základní principy ve vztahu hodnocení vlivu jednotlivých záměrů na ŽP lze zařadit:

- Princip prevence – před realizací záměru
- Princip odborné expertízy vlivů na ŽP – posudek autorizované osoby
- Princip účasti veřejnosti
- Princip kategorizace záměrů z hlediska obligatorního posuzování

4 Charakteristika zájmového území

4.1 Historie vývoje území

Historie Mostecka sahá až do roku 1040, první zmínka se objevuje již v Kosmově kronice české. Jednalo se o období, kdy touto oblastí vedly obchodní cesty, které byly spojeny soustavou mostů, z nichž nejvýznamnější je Pons Gnevin.

Významným obdobím je 13. století, kdy tato osada získala statut královského města. Během své historie několikrát vyhořel a největší ztráty utrpěl během třicetileté války. V průběhu 16. století došlo k rozmachu rudného dolování. Na počátku 19. století docházelo k intenzivní těžbě hnědého uhlí a město se stalo průmyslovou oblastí. Právě kvůli uhelné sloji, která se nacházela pod původním městem, došlo k jeho likvidaci. Měnila se i tvář krajiny.

Během posledních let probíhají četné rekultivace, které vedou k návratu území do kulturního stavu. Tato nová krajina se stává vhodným územím zejména k rekreačním a sportovním účelům. Je potřeba zaměřit se na pozitivní vnímání regionu a využít průmyslové tradice pro účely rozvoje cestovního ruchu. Dále využít možnosti turistiky šetrné k ŽP a propagovat celý region včetně obcí nabízející možnost využití zemědělské půdy a vinic k realizaci ekofarem, agroturistických farem, propagaci ekologického vinařství a zřízení jezdeckých stezek.

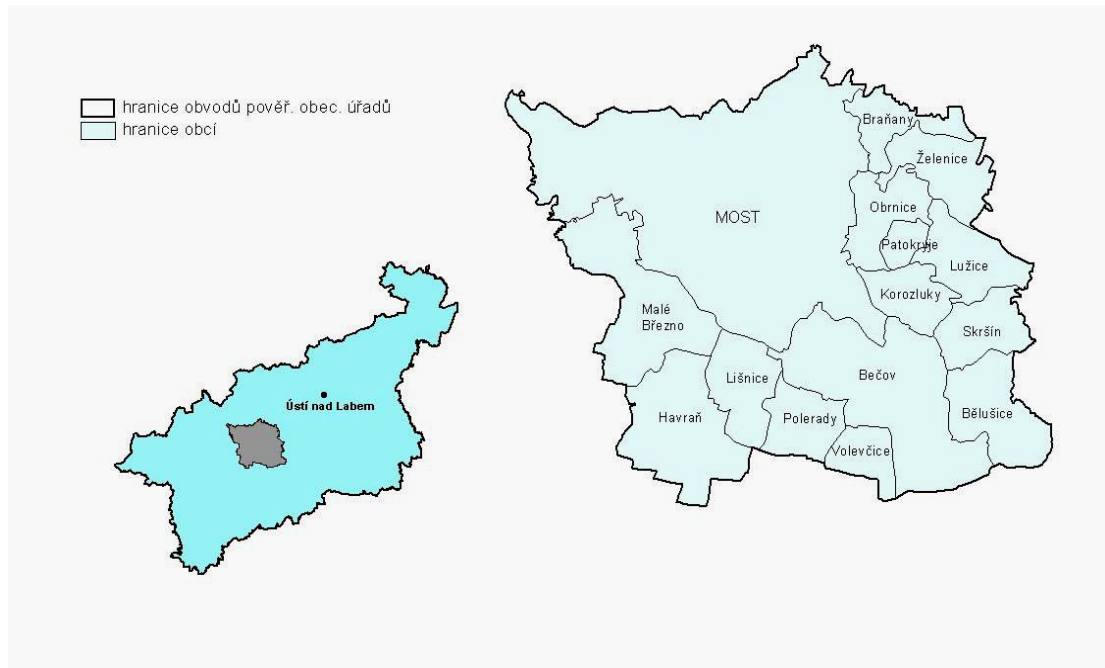
4.2 Mostecký region – základní údaje o území

Mostecko leží mezi branou Krušných hor a kopci Českého středohoří v nadmořské výšce 230 m n. m. Tento správní obvod obce s rozšířenou působností (dále jen ORP) Most zahrnuje 15 obcí, 39 částí obcí a 49 katastrálních území. Statut města má pouze Most. Obcemi v ORP Most jsou: Bečov, Bělušice, Braňany, Havraň, Korozluky, Lišnice, Lužice, Malé Březno, Most, Obrnice, Patokryje, Polerady, Skršín, Volevčice, Želenice. Vymezení území pomocí ortofotomapy a plánu města v současnosti. (viz. příloha č.1)

V rámci širších územních vztahů je toto území lokalizováno ve střední části Ústeckého kraje. Je třetím nejmenším obvodem v tomto kraji o rozloze 467 km² s počtem 118 000 obyvatel. Rozloha města je 8 694 ha a na severu sousedí se

Spolkovou republikou Německo, z ostatních stran pak hraničí s okresy Teplice, Louny a Chomutov.

Obr.č.1 Administrativní mapa správního obvodu

Zdroj: www.mesto-most.cz

4.3 Přírodní podmínky

4.3.1 Geologický vývoj

Území Mostecka bylo v prvohorách pokryto mořem. Po jeho ústupu počátkem karbonu se vyzdvihlo pohoří Krušných hor. Postupným zvětráváním docházelo k odnášení pevných hornin do údolí. Druhohory jsou spojené zejména s vlhkým a teplým podnebím a zvětralý materiál putuje do moří. Postupem času dochází ke změně klimatu na tropické podnebí a sedimenty jsou usazovány v močálech a jezerech.

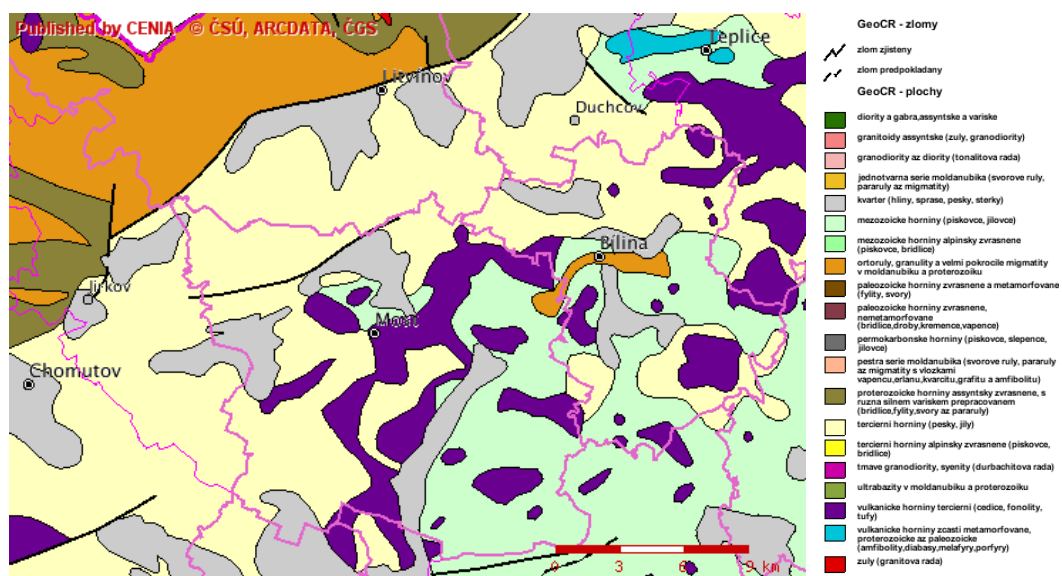
V třetihorách jsou vyzdvížena velehorská pásma a tzv. saxonským vrásněním dochází k rozlívání hornin, kterými je čedič se znělcem. Popelem produkovaným vulkány je tuf. Příkladem je České středohoří, které vzniklo v tomto období.

Následovalo zvětrávání tufů a jeho splachování do jezírek, které jsou základem rovné krajiny. Pánev vznikající mezi Českým středohořím a Krušnými horami je zaplněna vodou a vznikají rašeliniště, která jsou vhodná pro uhelnou sloj. Uhelňá sloj má na některých místech mocnost 30 - 50m. Před vstupem do čtvrtohor, je oblast opět vysušena a dotvoření krajiny probíhá právě v tomto období, kdy doby meziledové a ledové mají destruktivní vliv na všechny horniny. Dochází ke dvěma úkazům, jedním je obnažení uhelné sloje a následné vyhoření (porcelanity), druhým je nevyhoření a vznik uhlí.

Geologickou historii a vývoj tvarů povrchu na Mostecku dokládají četné útvary. V Krušných horách je to skalní útvar Jezerka. V oblasti Českého středohoří lze studovat formy rozpadu magmatických hornin. Unikátem jsou rozpadové tvary znělce ve stěnách Zlatníku a bochníkové formy rozpadání čedičů v odkryvech např. Lužice – Dobřčice. (Šíma, 1980)

Výraznou krajinnou složkou Mostecka jsou Krušné hory, nejvyšším bodem je Loučná (956 m n. m.). Pozůstatkem vulkanické činnosti jsou mostecké vrchy Hněvín (408 m n. m.), Ressler (413 m), Široký vrch (386 m), Špičák (399 m) a Červený vrch (365 m). Směrem na východ se nachází několik kopců, které mají přírodovědný a estetický potenciál. Patří mezi ně Zlatník (521 m n. m.), Bořeň (539 m), Želenický vrch (455 m) a Milá (510 m). (Beneš a kol. 2004)

Obr.č.2 Geologická mapa

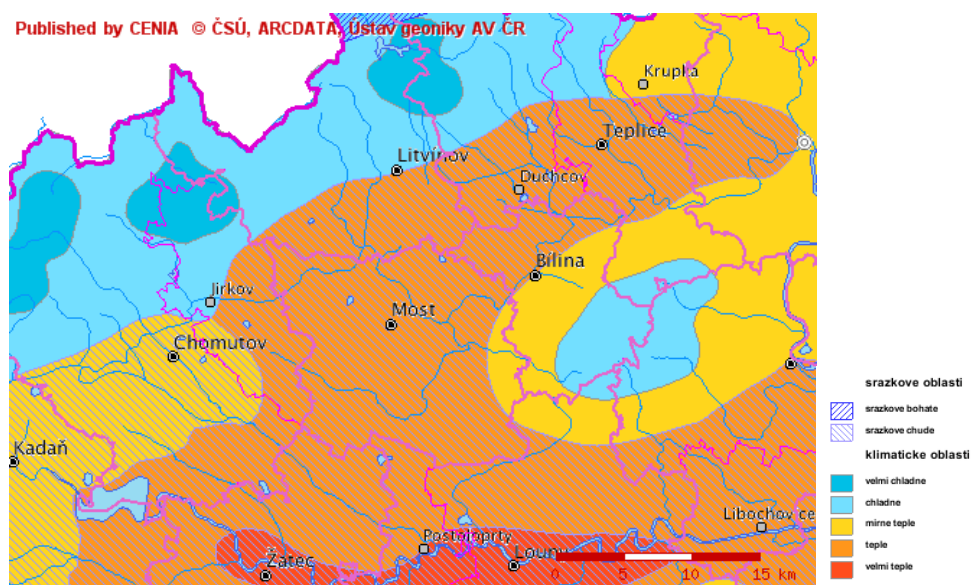

Zdroj: CENIA

4.3.2 Klimatické poměry

Pro území je charakteristické velmi proměnlivé klima. QUIIT uvádí, že sledované území náleží do klimatické oblasti T2 a je silně ovlivněno reliéfem a srážkovým stínem Krušných hor. (Klimatické oblasti Československa, 1971). Pro Mostecko je charakteristické dlouhé, teplé, suché léto a krátká, mírně teplá až velmi suchá zima. Mostecká pánev je na severozápadě a západě lemována Krušnými horami a tato oblast se vyznačuje mírně chladným a vlhkým klimatem. Pro oblast je vzhledem k členitosti terénu typický výskyt mlh. Teplota je dlouhodobě stabilizována v horských oblastech na průměrech 5°C a v pánvi na 8 – 9°C.

Obr.č.3 Klimatické oblasti

Zdroj: CENIA

4.3.3 Hydrologické poměry

Nejdelší a nejvodnatější je řeka Bílina, která měří 82 km, z toho na Mostecku 25 km. Součástí povodí řeky Bíliny je i povodí říčky Srpiny, která odvodňuje jižní, velmi suchou část Mostecka. Zásobárnou pitné vody pro Mostecko je vodní nádrž Fláje, která má rozlohu 149 ha a zadržuje asi 22,5 miliónů m³ vody. Vodní plocha dotváří ráz krajiny na Flájích a Českém Jiřetíně.

Na vodstvo na Mostecku mají vliv změny, které jsou způsobené povrchovou těžbou uhlí. Změny spočívaly v regulaci, úpravě a směru jejich toku. Řeka Bílina je příkladem. Koryto této řeky bylo změněno a směr jejích přítoků také. Mezi levostranné přítoky patří potoky Kunratický, Vesnický, Šramnický, Albrechtický, Jiřetínský a Lounnice, dále potoky Bílý, Divoký, Lomský a Loučenský. Pravostranné přítoky, bývají naopak málo vodnaté, mají malý spád a v období sucha vysychají. Příkladem je zejména potok Hutní, Srpina s jeho přítoky a potok Liběšický. Vodní režim v tomto území je upraven a změněn. (Beneš a kol. 2004)

Nelze opomenout význam minerálních vod v tomto regionu. V blízkosti vesnice Zaječice je to Zaječická hořká voda, která léčí zažívací potíže. Tato voda je proslulá obsahem Glauberovi soli, kolísavost vydatnosti pramenů, závisí na tvorbě vody a atmosférických srážkách. Ochranné pásmo tohoto významného léčivého vodního zdroje zasahuje na území města Mostu a obce Korozluky. Ve městě Bílina se čerpá kyselka, která se dodává pod názvem Bílinská kyselka. (Kačura, 1980)

4.3.4 Půdní poměry

Nejúrodnějšími půdami jsou černozemě, které jsou v tzv. zemědělské části, v pánevní části převažují hnědé půdy. Na zrekultivovaných výsypkách vzniká půda, která se nazývá antropogenní. Na pokryvech zvětralých svahů se vyskytuje pararendzina, unikátní je výskyt smolnice v Mostecké pánvi, což je zejména díky správnému obhospodařování půda, která je úrodná a velmi vhodná pro zemědělství. Mezi půdními druhy mají nejrozšířenější zastoupení na Mostecku půdy hlinité až jílovitohlinité a na svazích vrchů hlinitopísčité až kamenité. (viz. příloha č.4)

Tab.č.2 Druhy pozemků

Orná půda (ha)	494
Vinice (ha)	70
Zahrady (ha)	131
Ovocné sady (ha)	157
Trvalé travní porosty (ha)	275
Zemědělská půda (ha)	1 128
Lesní půda (ha)	1 011
Ostatní plochy (ha)	6 044

Zdroj: www.RISY.cz

4.3.5 Biotické poměry

Původní krajinu Mostecka tvořila mozaika lesních ploch, močálů a jezer. S postupným rozšiřováním orné půdy byla krajina postupně vysušována a přeměnila se na kulturní step. Příkladem je někdejší Komořanské jezero, které se rozprostíralo v místech dnešního velkolomu Čs. armády a bylo obklopeno četnými bažinami a močály. Ještě v 10. století, byla tato oblast zejména krajinou jezer, mokřin a močálů. Postupem času došlo k výraznému vysoušení území a k postupnému zmenšování tohoto jezera za účelem získávání hodnotných zemědělských pozemků. (Štýs, 1997)

Lesy mají zastoupení (8 % rozlohy) a převažuje zde 2. vegetační stupeň buko-dubový, 3. vegetační stupeň dubo-bukový. Flóra a fauna je zajímavá především v některých lokalitách. Zastoupení mají tyto rostliny: jitrocel přímořský brvitý (*Plantago maritima*), kuřinka solná (*Spergularia salina*), koniklec luční (*Pulsatilla pratensis*), kozinec bezlodyžný (*Astragalus exscapus*), kozinec rakouský (*Astragalus austriacus*), oman německý (*Inula germanica*), bělozářka liliovitá (*Anthericum liliago*), divizna brunátná (*Verbascum phoeniceum*), hlaváček jarní (*Adonis vernalis*), kavyl Ivanův (*Stipa joannis*), lilie zlatohlavá (*Lilium martagon*), modřeneček tenkokvětý (*Muscari tenuiflorum*), sasanka lesní (*Anemone sylvestris*) a tařice skalní Arduinova (*Aurinia saxatilis Arduini*). (Sládek, 2005)

Mezi zvláště chráněná území patří chráněná krajinná oblast (dále jen CHKO) České středohoří, které zasahuje na území obcí Bělušice, Bečov, Korozluky, Skršín a Lužice. Na území se vyskytují maloplošná chráněná území, z nichž nejcennější je národní přírodní památka (dále jen NPP) Jánský vrch, který leží nad obcí Korozluky a ve svém znaku má ve spojitosti s výskytem této chráněné rostliny hlaváček jarní. Na území také zasahuje národní přírodní rezervace (dále jen NPR) Bořeň, což je nejzajímavější a nejvýznamnější botanická lokalita. Na tomto skalnatém vrchu se vyskytuje přibližně 500 druhů vyšších rostlin. Taktéž se jedná o významnou ornitologickou lokalitu vzhledem k historickému hnízdišti výra velkého (*Bubo bubo*). (www.nature.cz)

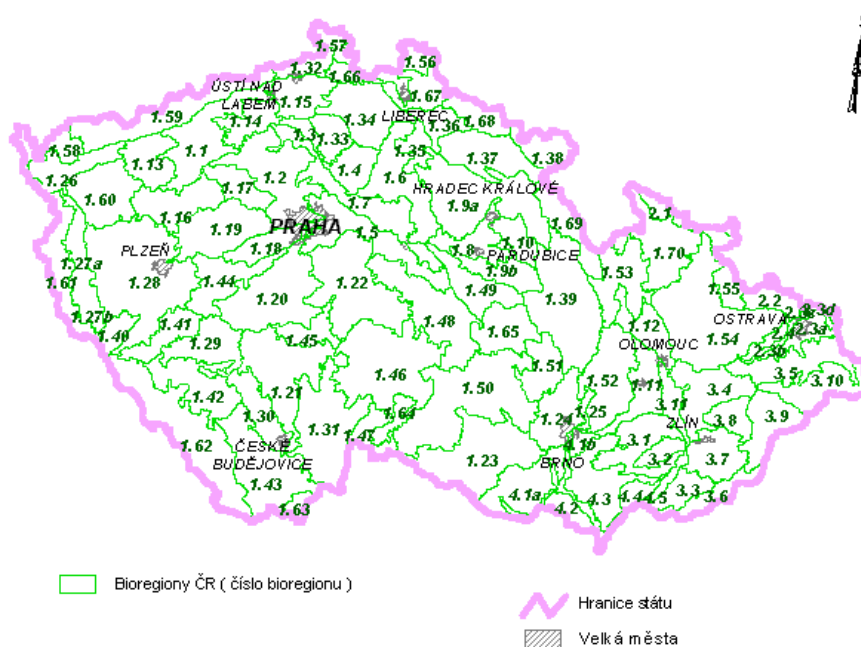
Přírodní rezervace Milá, která leží v jihovýchodní části Českého středohoří a je nalezištěm dinasového křemence. Kromě těchto křemencových lavic, se zde vyskytují teplomilná společenstva: hlaváček jarní, tařice skalní (*Aurinia saxatilis*), koniklec luční, bělozářka liliovitá, divizna brunátná, modřenec tenkokvětý a některé druhy kozinců. Oblast patří mezi evropsky významné lokality soustavy NATURA 2000 a je jednou ze sedmi lokalit výskytu sarančete (*Stenobothrus eurasius*) v Českém středohoří. (www.nature.cz)

Přírodní rezervace Písečný vrch, který je nejstarším nalezištěm v Čechách a nejstarším křemencovým lomem v Evropě. Osídlení tohoto vrchu pochází ze středního paleolitu a území je archeologickým nalezištěm evropského významu. Dalším chráněným územím je přírodní památka Lužické šípáky, Velká Volavka a Chloumek. Je zde evidován výskyt vzácných a chráněných druhů rostlin. V Lužicích porost dubu pýřitého (*Quercus pubescens*) a ve Volevčicích slanomilný jitrocel přímořský (*Plantago maritima*). (www.ochranaprirody.cz). Zastoupení chráněných oblastí na části území (viz. příloha č.5)

Biogeograficky se Mostecko nachází v části bioregionů 1.1 – Mostecký bioregion a 1.14 – Milešovský bioregion. Územním systémem ekologické stability dle §3 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, v platném znění je vzájemně propojený soubor přirozených i pozměněných, avšak přírodě blízkých ekosystémů, které udržují přírodní rovnováhu. Rozlišuje se místní, regionální a nadregionální systém ekologické stability. Příkladem neregionálního prvku je hranice osa neregionálního biokoridoru (NRBK) – Božidarská rašeliniště – Hřenská skalní

města a příkladem regionálního prvku je biokoridor (RBK) Kopistská výsypka – Niva Bíliny II.

Obr.č.4 Bioregiony ČR

Zdroj: (www.herber.kvalitne.cz)

Kopistská výsypka - cenný objekt regionálního významu, který je zařazen mezi evropsky významné lokality. Má rozlohu přibližně 328 ha a nachází se mezi městy Most a Litvínov. Z hlediska geologického je podloží tvořeno převážně miocénními jezerními sedimenty, překrytými kvarténními sedimenty. Na ně je situovaná výsypka z hnědouhelných dolů, která je tvořena nadložím, především jílovitými a písčitými sedimenty. Na území této lesnicky rekultivované výsypky najdeme velké množství vodních nádrží různé velikosti. V těchto lokalitách jsou vyvinuty litorální porosty rákosu nebo jiné vegetace. Nachází se zde i bezlesé plochy s travinou vegetací. Hlavním významem této výsypky je, že se jedná o plošně rozsáhlou lokalitu výskytu čolka velkého (*Triturus cristatus*) s jednou z nejpočetnějších populací tohoto druhu v rámci Ústeckého kraje.

SLÁDEK (2005) uvádí, že se na březích vodních ploch této výsypky v jižní části lesa vyskytují tyto mokřadní druhy: karbinec evropský (*Lycopus europaeus*), kosatec žlutý (*Iris pseudacorus*), (vzácně), křehkýš vodní (*Myosoton aquaticum*), kyprej vrbice (*Lythrum salicaria*), metlice trsnatá (*Deschampsia caespitosa*), opletník plotní (*Calystegia sepium*), ostřice Otrubova (*Carex otrubae*), rákos obecný (*Phragmites australis*) a sadec konopáč (*Eupatorium cannabinum*), (vzácně). V severní a severovýchodní části taktéž kosatec žlutý, orobinec širokolistý (*Typha latifolia*), skřípinec Tabernaemontanův (*Schoenoplectus tabernaemontani*), kamyšník přímořský, (*Bolboschoenus maritimus*), křehkýš vodní, rákos obecný a vrbina obecná (*Lysimachia vulgaris*). Na drobných mokřadech u cesty se vyskytují: čistec bahenní (*Stachys palustris*), karbinec evropský, kyprej vrbice, opletník plotní, orobinec širokolistý, rákos obecný a sítina článkovaná (*Juncus articulatus*). (Sládek, 2005)

Z hlediska hodnoty krajiny je rozdíl mezi západní a východní částí. Zemědělská a průmyslová část, která se nachází na západě, má ochrannářsky nízkou hodnotu. Jedná se zejména o pole a výsypky, kdy segmenty jsou drobné a ve velké vzdálenosti. Východní část má pestřejší reliéf, segmenty jsou odděleny krátkými prolukami, větší plochy pak řazeny do širokého pásu, který odděluje krajinu Českého středohoří od krajiny zdevastované. Počátkem linie je Oblík a dalšími jsou Raná, Milá, Skršínský vrch, Jánský vrch, Lužický les, Lužická kotlina, Zlatník, údolí Bíliny a Bořeň. S tím souvisí i funkce této linie, která spočívá v přirozeném vývoji. Podstatné je ponechat hustotu a velikost biocenter. Příkladem je Jánský les, patřící mezi poslední přirozené lesní celky mezi Kadaní a Českým Středohořím. Jednotlivé cenné plochy tvořící biocentra, která jsou propojena biokoridory. Součástí je i návrh jejich úpravy. (Kubeš, 1992)

4.4 Demografické a socioekonomické podmínky

4.4.1 Obyvatelstvo

Z hlediska širších územních vztahů je pátým nejpočetnějším obvodem v rámci Ústeckého kraje. V současné době vývoj počtu obyvatel stagnuje. V roce 2009 byl průměrný věk obyvatel 39 let. Počet živě narozených má tendenci stoupat, stoupá však také počet zemřelých.

V oblasti vzdělanostní struktury je podíl středoškolsky a vysokoškolsky vzdělaných obyvatel zhruba 32%. V posledních letech se zejména díky existenci vysokých škol v oblasti, zvyšuje podíl vysokoškolsky vzdělaných lidí. Míra vzdělanosti obyvatelstva má vliv především při uplatnění obyvatel na trhu práce.

4.4.2 Bydlení

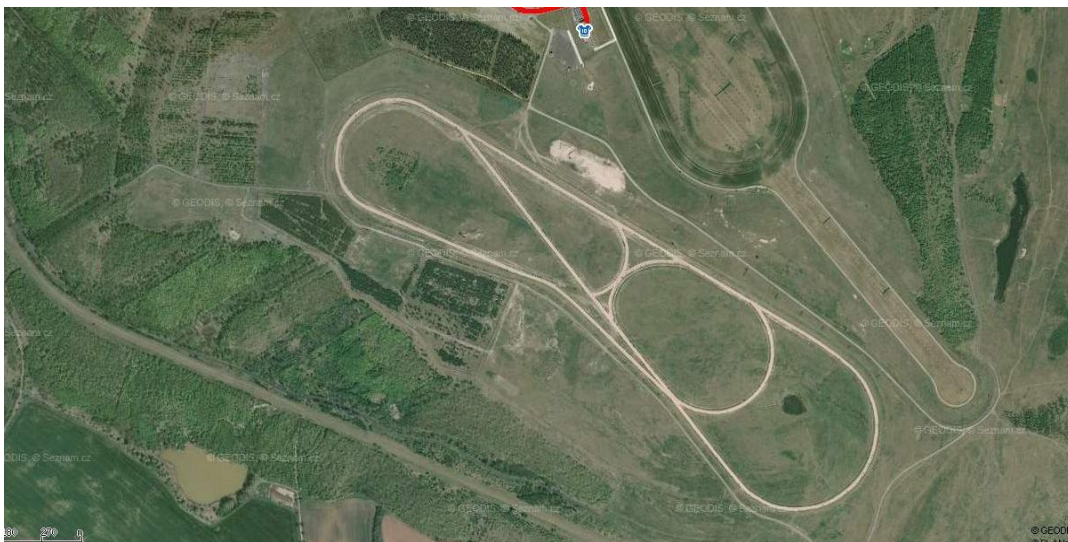
Míra urbanizace je příčinou vysokého podílu bytových domů zejména soustředěné v centru ORP. Zastoupení staveb z r. 1919 je pouze v obcích Malé Březno, Havraň a Volevčice. V okolních obcích dochází k výstavbě rodinných domů, nejvíce v obcích Patokryje a Lužice. Pro oblast Mostecka, především Krušných hor je typický podíl chat a chalup. Mnozí z chalupářů zachovali původní stav bez modernizace a zachovali tak osobitý ráz regionu.

4.4.3 Trh práce a podíl ekonomických subjektů

Na Mostecku je podíl ekonomických subjektů zhruba 91% a největší zastoupení je v odvětví průmyslu, obchodu a služeb. Zemědělství převažuje v obcích Lišnice, Volevčice a Havraň. Největším problémem je vysoká míra nezaměstnanosti, která v posledních letech mírně klesá, ale v roce 2009 dosáhla 15,6%, což převyšovalo i Ústecký kraj. Odvětví cestovního ruchu by mohlo přispět k celkové konverzi tohoto území. V budoucnu s postupným rozvojem tohoto odvětví, by mohlo dojít ke vzniku nových pracovních míst a tím ke snížení nezaměstnanosti v tomto regionu.(Územně analytické podklady města Most, 2010)

Rekultivace a krajinářské úpravy tohoto území mají specifický vliv na rozvoj cestovního ruchu. Právě po rekultivacích vznikají plochy vhodné pro realizaci volnočasových aktivit. Ve druhé polovině 20. století zaznamenal Most radikální změny v prostorové a funkční struktuře města. Vysoká hustota obyvatel na malé ploše vedla k realizaci volnočasových aktivit.

Obr.č.5 Rekultivace území - Hipodrom

Zdroj: Mapy.cz

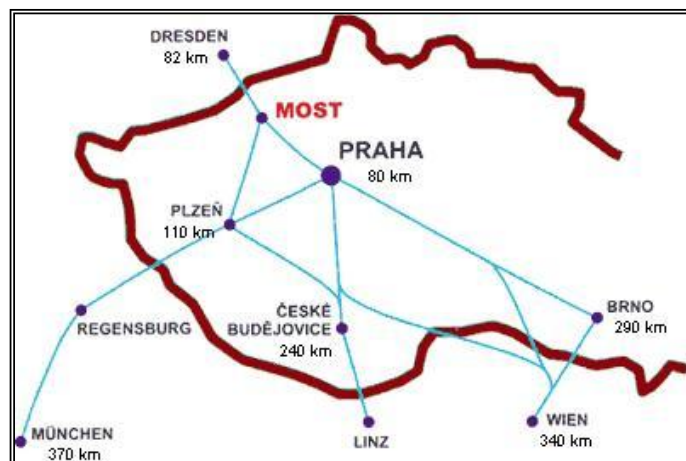
Obr.č.6 Rekultivace území – vodní nádrž Matylda

Zdroj: Mapy.cz

4.4.4 Dopravní infrastruktura

Obr.č.7 Poloha města Mostu vůči ostatním centrům

Zdroj: mesto-most.cz

Rozvoj regionu Mostecka především závisí na rozvinuté dopravní infrastruktuře. Spojení s okolními regiony zajišťuje síť silničních a železničních tratí. Většinou je doprava vedena po moderních komunikacích.

Silniční doprava

Mezi nejvýznamnější silnice I. třídy patří E 422, která vede z Ústí nad Labem do Karlových Varů. Tato komunikace spojuje Mostecko s mezinárodní silnicí E55, která slouží pro spojení Prahy s Drážďany a silnicí I/7, a současně pro spojení Prahy se Saskou Kamenicí (Chemnitz).

Železniční doprava

Železniční spojení je důležité nejen ve městech Most a Litvínov, ale i v ostatních obcích regionu. Spojení zajišťuje podkrušnohorská železniční trať Ústí nad Labem – Cheb. Další významná železniční trať vede do Prahy a Žatce a mezi okrajové tratě patří úseky z Mostu do Lovosic a z Litvínova do Děčína.

Letecká doprava

Historie letiště sahá až do roku 1946, současné nové letiště nalezneme na zrekultivované střimické výsypce a funguje od roku 1996. Je občasné využíváno nejen menšími dopravními letadly, ale zejména pro sportovní létání a jiné akce. Z

toho vyplývá, že region má velmi dobrou dopravní infrastrukturu a výhodné dopravní napojení na okolní regiony.

Městská hromadná doprava je provozována Dopravním podnikem města Mostu a Litvínova. Dále je zajištěna přeprava obyvatel z obcí: Vtelno, Obrnice, Nemilkov, Havraň, Mariánské Radčice, Rudolice, Patokryje, Sedlec, Korozluky aj.

Hraniční přechody

Silniční přechod se nachází v obci Nová Ves v Horách a jmenuje se Mníšek. Provozní doba je nepřetržitá a je otevřen pro pěší, cyklisty, motocykly, motorová vozidla a autobusy. Dalšími přechody jsou Brandov, Hora sv. Kateřiny, Nová Ves v Horách, Český Jiřetín. (Územně analytické podklady města Most, 2010)

4.5 Vybavenost sociální, občanskou a technickou infrastrukturou

Ze všech obcí obvodu ORP, je Most nejlépe vybaveným jednak z hlediska občanské, sociální a také technické infrastruktury. V některých obcích je stupeň vybavenosti velmi nízký např. Volevčice, Skršín, Patokryje, Korozluky a Lišnice. Pravděpodobně zde hraje roli nedostatek finančních prostředků potřebných na realizaci záměrů v rámci rozvoje území a dosažitelnost centra ORP ve vztahu k okolním čtrnácti obcím.

Tab.č.3 Vybavenost města Mostu

Kino	3
Divadlo	2
Muzeum	1
Galerie	2
Koupaliště, bazény	8
Hřiště	18
Stadiony	3
Sakrální stavba	2
Kulturní zařízení, ostatní	15

4.6 Životní prostředí v regionu

4.6.1 Ovzduší

Doprava je největším producentem znečišťujících látek a mezi nejvýznamnější patří oxidy dusíku, prach a oxid uhličitý. Podle výsledků indexů kvality ovzduší z minulých let se uvádí, že zatímco u oxidů dusíku a ozónu došlo ke zlepšení a snížení, u částic polétavého prachu spolu se sirovodíkem způsobujícím pachovou zátěž nastává problém. Prach nadále zůstává látkou znečišťující životní prostředí nejen na Mostecku. Pozitivní informací je, že bylo upuštěno od měření oxidu siřičitého a uhelnatého pro jejich dlouhodobě nízké a zanedbatelné koncentrace. (www.ecmost.cz)

4.6.2 Voda

V okrese Most slouží pro výrobu pitné vody celkem 4 úpravy: Most-Velebudice, Bílý Potok, Meziboří a Janov. Na vodní režim na Mostecku působí nejen silné znečištění, ale zároveň nepříznivě působí i čerpání podzemních vod v dolech. Zároveň nejsou vhodné časté regulace toku, úpravy a změny směru toku v důsledku povrchové těžby.

4.6.3 Horninové prostředí

Těžba uhlí v zájmovém území způsobuje destrukci krajinného prostředí města a jeho okolí. Převážně jde o povrchovou těžbu, která působí na všechny přírodní složky krajiny. Nejen, že dochází k destrukci, degeneraci a devastaci všech složek ekosystému a příroda sama není schopna rychlé renaturalizace těžbou postižených území, a proto je na místě provádění rekultivačních opatření.

4.6.4 Zemědělství

V důsledku hornické činnosti dochází v mostecké oblasti k vysokému úbytku zemědělské půdy. V rámci rekultivací se tyto plochy vrací zpět do zemědělského půdního fondu. Rozvoj těžby uhlí zesílil hlavně rozvojem železnice a průmyslové výroby. Zpočátku bylo těženo výhradně technologií hlubinného dobývání. V tomto případě docházelo k rozsáhlým devastacím pozemků, vznikaly propadliny a poklesy, docházelo k narušení vodního režimu. To bylo důvodem, že se již v polovině 19. století dostala do všeobecného horního zákona, vydaným císařským patentem v roce 1854, pasáž ukládající těžařům dávat narušené pozemky opět do původního stavu. (Štýs, 1981)

5 Vlastní šetření v zájmovém území

5.2 Současná nabídka volnočasových aktivit

5.2.1 Za poznáním

Hrad Hněvín

Dominantou města je replika hradu Hněvín s možností stravování i ubytování. Původní hrad byl postaven ve 13. století a od roku 1956 byl vězněn na hradě magistr Edward Kelley, který se stal současným maskotem města a působil jako dvorní alchymista císaře Rudolfa II. Na sklonku 19. století po zbourání hradu vznikla na zbylých základech historická replika, taková jakou ji dnes známe. Pro veřejnost je zde přístupná vyhlídková věž s hvězdárnou. Hrad je využíván k různým akcím, mezi nejznámější patří Den magistra Kelleyho, kdy do budoucna lze počítat s možností, že akce bude mít regionální význam. (www.imostecko.cz)

Mezi zájemci z řad archeologů, jsou často kladeny otázky, zda se v oblasti nachází nějaká významná archeologická památka. Odpovědí je kopec Hněvín, jehož dřívější název je Zámecký vrch či Landeswarte. Ze současného Mostecka patřící mezi poničené území a vyvíjející se od 5. tisíciletí př.n.l., zbyla jen izolovaná torza. Hněvín je proto považován za archeologickou rezervaci historických nálezů a pramenů.

Obr.č.8 Hrad Hněvín

Zdroj: www.imostecko.cz

Kostel Nanebevzetí Panny Marie

K stavebním památkám starého Mostu patří nejzachovalejší a nejcennější objekt, děkanský kostel Nanebevzetí Panny Marie. V roce 1971 bylo stanoveno, aby při vyuhlování podloží historického jádra města byl přesunem tento kostel zachován. Tato myšlenka nebyla nová, jelikož v roce 1962 byl v Polsku také přestěhován kostel. Byl ale menší a vzdálenost nového místa byla pouhých 21 metrů. Prvenství spočívalo v tom, že mostecký kostel měl hmotnost přes 10 000 tun a s takovou budovou nikdy pohnuto nebylo.

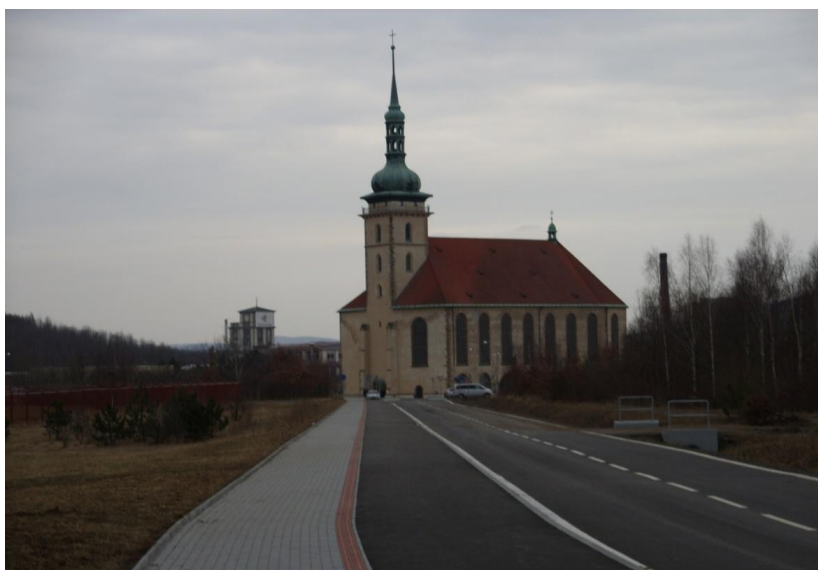
V 70. letech 20. století se začalo s přípravou a realizací přesunu. Vlastní přesun kostela se uskutečnil v roce 1975. Celková vzdálenost přesunu byla 841,1 metrů, hmotnost kostela byla 12 160 tun a doba přesunu 646 hodin. Bohužel potenciál je nízký vzhledem k tomu, že tato památka, která je dominantou a symbolem města není zcela využívána a prosazována na trhu turistických atraktivit.

Tab.č.4 Návštěvnost děkanského kostela

Rok	2000	2001	2002
Návštěvníků	9248	7956	8838

Zdroj: www.mesto-most.cz

Obr.č.9 Děkanský kostel z příjezdové cesty k budoucímu Minimostu a jezeru Most

Autor: Michaela Heltová

Podkrušnohorské technické muzeum

Vzniklo na místě bývalého hlubinného dolu Julius III, který byl v provozu do roku 1992, kdy byl pro vyuhlení uzavřen. Jedná se o hornický skanzen, v němž se nachází řada technických památek. Jeho hlavní zaměření je na historii dobývání a zpracování uhlí v hnědouhelné pánvi v severních Čechách. Muzeum je unikátním objektem, který je přínosem v oblasti cestovního ruchu a návštěvníci mají možnost seznámit se s nelehkým havířským řemeslem, poznat hornické předměty, stroje a zařízení. (www.ptm.cz)

V tomto muzeu, které je v provozu již čtvrtým rokem najdeme další zajímavé expozice, mezi něž patří jámová budova s těžní věží vtažné jámy a oběhem vozů. Dalším unikátním dílem pocházejícím z dílny Českomoravské strojírny v Praze je parní těžní stroj z roku 1891. MANNLOVÁ (1985) zmiňuje, že byla v prvních desetiletích 19. století důlní díla jednoduchá a nejčastěji se jednalo o několik nehlubokých štol a šachtic. Až pomocí parních a vodotěžných strojů bylo možno pronikat do větší hloubky, kde se nacházela kvalitnější a mocnější sloj. Právě proto se parní stroj stal unikátem v hornictví a k němu potřebných technikách. (Mannlová, 1985)

Další zajímavostí je, že muzeum je propagováno prostřednictvím centra rozvoje turismu (dále jen CRT) v projektu EDEN (Evropské destinace nejvyšší kvality). V minulém roce Eden 2010 byla turistickým cílem – Voda, v letošním roce 2011 - Technické památky. Bohužel se Mostecko neumístilo. Tento způsob využití průmyslové a báňské tradice vidím vhodným prostředkem pro účely rozvoje CR v zájmovém území.

K dalším významným cílům, které lze navštívit patří zámek Jezeří, zámek Korozluky, Novoveské muzeum, Oblastní muzeum, rozhledna Jeřabina a Růžový vrch a spousta dalších.

5.2.2 Za přírodou a sportem

- Vrch Bořeň
- Naučná stezka Tesařova cesta – Šumný důl
- Naučná stezka Ressler

- Naučná stezka Gabrielka
- Flájská přehrada a Flájský plavební kanál
- Autodrom Most – jeden ze dvou specializovaných okruhů v ČR
- Aerodrom Most – regionální letiště pro létání i parašutismus
- Hipodrom Most – dostihové závodiště
- Golf Club Most – golfové hřiště
- Sport areál Klíny – sportovní areál s celoročním provozem
- Ski areály Český Jiřetín, Brandov, Meziboří

5.2.3 Ostatní možnosti turistiky

Dalším vhodným způsobem rozvoje CR je zpřístupnění důlních děl. Projekt UHELNÉ SAFARI nabízí uhelná společnost Czech Coal. Předmětem projektu je návštěva unikátních technických děl v těžebních lokalitách Československá armáda, Vršany, Šverma na Mostecku a rekultivované krajiny. Tento projekt získal poměrně velikou oblibu a běží již druhým rokem, exkurze probíhají dvakrát týdně od měsíce dubna do října. Exkurzí se zúčastnilo přibližně 800 návštěvníků z celé ČR. Podstatné zastoupení tvořili Pražané, ale také Slováci a Poláci.

Celkem si můžeme vybrat ze tří tras:

Trasa 1 - Lom Československá armáda

Vjezd do lokality, vnitřní vyhlídková terasa lomu, doprava terénním vozidlem k rypadlu, těžba nadložních zemin a jejich ukládání, těžba uhlí u rypadla, přeprava uhlí pomocí dálkové pásové dopravy. Při zpáteční cestě do Mostu ukázka rekultivací – budoucí jezero Most.

Trasa 2 - Lom Vršany

Vyhlídková terasa, vjezd do lokality k rypadlu, které těží skrývkové zeminy, dálková pásová doprava, zakládání zemin, těžba uhlí u rypadla, doprava uhlí pomocí dálkové pásové dopravy na překladiště uhlí, skládkový stroj. Při zpáteční cestě do Mostu ukázka rekultivací – Hipodrom Most.

Trasa 3 - Rekultivační trasa (samostatně nebo jako návazná pro oba okruhy)

Budoucí jezero Most, vodní dílo Vrbenský (Matylda), vyhlídková terasa lomu Vršany, Hipodrom Most (případně vodní nádrž Benedikt). Trasu je možné doplnit o divácký svah autodromu. (www.czechcoal.cz)

Na letošním ročníku pražského veletrhu Holiday Tour, který se uskutečnil již po dvacáté, měl tento projekt velký úspěch. V případě tohoto projektu by bylo vhodné rozšířit do budoucna propagační materiály, ale i samotné exkurze o výklad spolu s informacemi v cizím jazyce. Došlo by ke zvýšení návštěvnosti a rozvoje CR v území.

Další možností je využívání vodních ploch určených ke koupání a jiným sportovním aktivitám. Na Benediktu, který prošel rozsáhlou rekonstrukcí v letech 2001-2002 je k dispozici in-line dráha, (Mostecko patří mezi nejlépe vybavená místa v ČR v oblasti in-lineových drah), plážový volejbal, tenis a další sportovní aktivity. Matylda nabízí možnosti vodních sportů, jako jsou třeba skútry, windsurfing nebo vodní lyžování. Na Matyldě se do budoucna plánuje vytvoření vhodného zázemí pro kemp, včetně elektrického připojení a technické infrastruktury. V současnosti je zde nově vybudováno parkoviště a příjezdová komunikace. Obě tyto plochy nabízí i možnost rybaření. Jednou z možností nabízejících nadstandardní podmínky rybolovu je jezero Vrbenský. Cílem je přilákat a vytvořit podmínky pro sportovní rybáře.

Agroturistika, jak již bylo zmíněno je příkladem šetrného cestovního ruchu a mohla by v tomto regionu najít své uplatnění. Jednak region nabízí jezdecké zázemí a chovatelství koní a zároveň se zde vyskytují cyklotrasy. A co bohužel chybí, jsou jezdecké trasy pro koně tzv. hipostezky.

V zájmovém území se nabízí několik možností. Nedaleko ležící Equipark ve Svinčicích, kde má chov koní dlouholetou tradici. Kromě chovu koní zde funguje jezdecký oddíl a pořádají se zde různé akce. Další možností je areál Hipodromu, působící v areálu dostihového závodiště. Slouží jako výcvikové místo pro rekreační ježdění a nabízí výukové programy pro jezdce začátečníky i pokročilé.

V blízkosti zájmového území Mostecka leží rodinná farma Klíny. Tato farma se rozprostírá v prostředí krušnohorských lesů. Na farmě se preferuje westernový způsob ježdění, napodobování tradičních venkovských prací i zvyků a péče o domácí

zvířata. Je zaměřena na ekologickou výchovu dětí a kromě jízdy na koních, je zde možnost ubytování a návštěvníci mají možnost naučit se třeba, jak se zpracovává vlna. (www.konici.info)

V poslední době se stává vyhledávaným místem zejména Selský dvůr v Braňanech. Tato bývalá hospodářská usedlost nabízí návštěvníkům jízdy na koni a malých ponících, současně i svezení v kočáře. Kromě jezdeckých aktivit tady mají příbytek i hospodářská zvířata. Velkou výhodou je ubytování a stravování přímo v areálu Selského dvora a v provozu je i stylová krčma. Tento dvůr má velký potenciál v oblasti rozvoje agroturistiky v zájmovém území i do budoucna.

Obr. č. 10 Farma v Selském dvoře

Zdroj:(www.selskydvur.info)

5.2.4 Cyklistická doprava na Mostecku

V rámci šetrnosti k ŽP narůstá zájem o cyklistickou dopravu. Jednou z možností při realizaci cyklostezky je využití okrajů místních komunikací, tato varianta není vhodná vzhledem k rostoucí automobilové dopravě. Vysoké finanční náklady a časová náročnost vylučují další varianty výstavby samostatných oddělených cyklostezek. Jedná se tedy především o vytvoření vnitřních tras

cyklostezek, propojujících městská sídliště s turistickými, kulturními, rekreačními a společenskými objekty.

CYKLOTRASA - ČESKÝM STŘEDOHOŘÍM

Most - Obrnice - Patokryje - Svinčice - Chouč - Hrobčice - Razice - Mukov - Červený Újezd - Měrunice - Mirošovice - Chouč - Lužice - Svinčice - Patokryje - Obrnice – Most

CYKLOMAGISTRÁLA - MOST - DOKSY

Most - Obrnice - Patokryje - Svinčice - Chouč - Mirošovice - Tvrdín – Měrunice

CYKLOTRASA - MOST – LITVÍNŮV

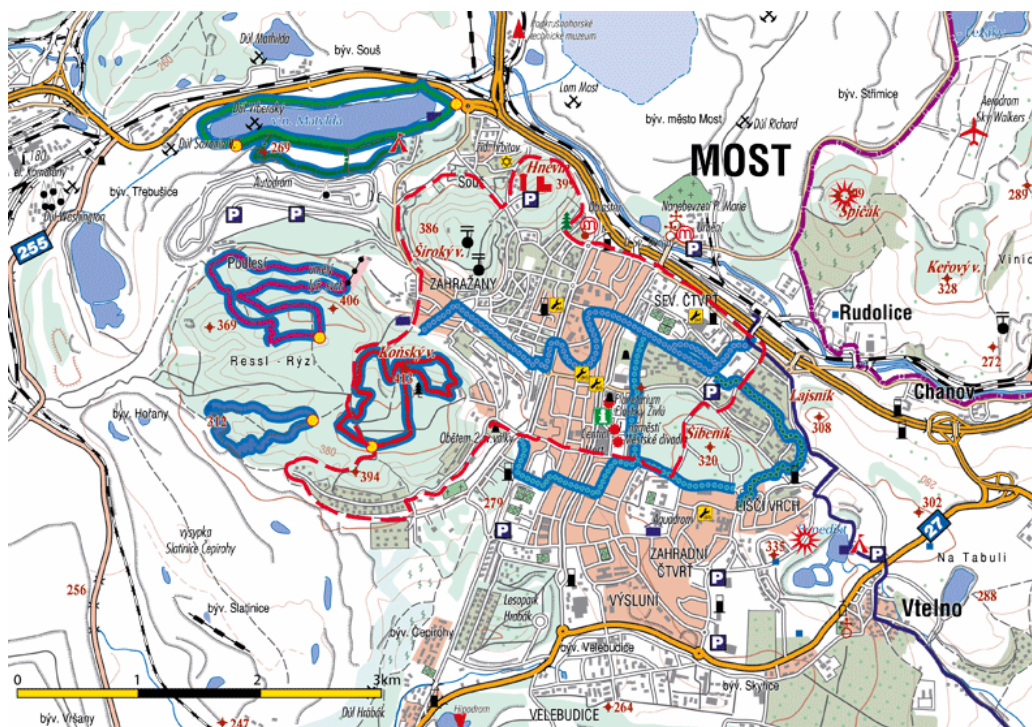
Most nádraží - Děkanský kostel - křižovatka k Aerodromu - křižovatka na Braňany - Mariánské Radčice - Louka u Litvínova – Litvínov

CYKLOTRASA - VELKÝ MOSTECKÝ OKRUH

Most - Obrnice - Patokryje - Sedlec - Korozluky - Zaječice - Bečov - Břvany - Počerady - Volevčice - Polerady - Nemilkov - Most

MOSTECKÉ CYKLOTRASY - MALÉ OKRUHY

Obr.č.11 Cyklotrasy malé okruhy

Zdroj:(www.mumost.cz)

Na základě analýzy současné nabídky vyvozují závěry, že současná nabídka turistických atraktivit je poměrně bohatá, na Mostecku se nabízí možnosti sportovních aktivit, zážitkové turistiky ve formě poznávání hornictví a těžby uhlí, v oblasti památek je raritou přesunutý kostel, pestrá je i nabídka cyklostezek. Jediným handicapem je absence historického jádra, které by mohlo být v budoucnu nahrazeno připravovaným projektem MiniMost. Jednou z možností, jak přispět rozvoji CR je větší a důkladnější propagace průmyslové tradice, spojená se zmapováním a rozšířením regionálních produktů, v současnosti jsou to dřevěné hračky, víno a do budoucna by mohlo jít o med a bioprodukty. Z hlediska krátkodobé rekreace je Mostecko vhodným cílem.

5.3 Vzájemná kompatibilita s ubytovacími a stravovacími službami

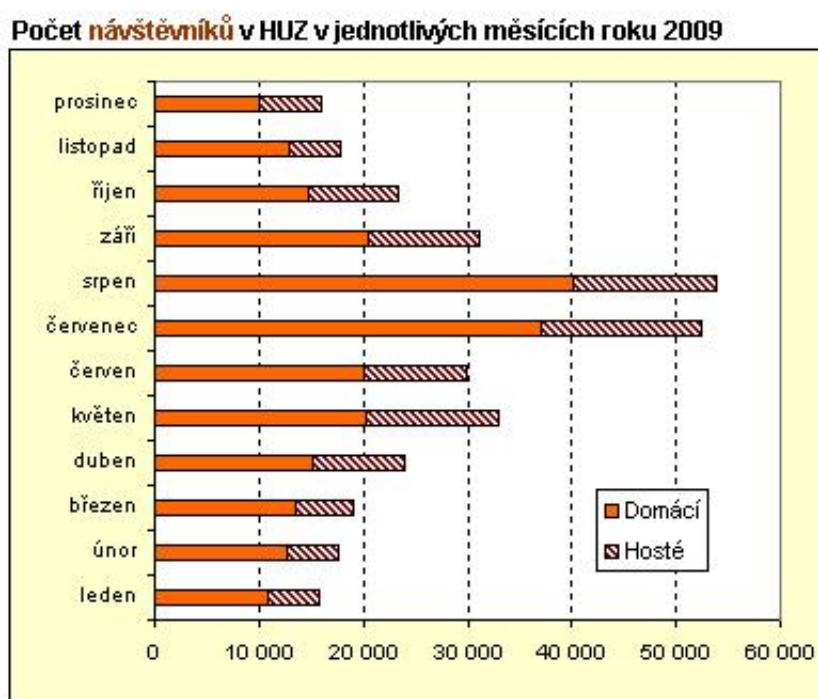
Tab.č. 5 Ubytovací zařízení

Hotely	13
Motely	1
Pensiony	19
Ubytovny	7
Privátní ubytování, kempy	4

Tab.č. 6 Stravovací zařízení

Restaurace	18
Cukrárny	4
Vinárny	2
Pizzerie	3
Kavárny	2
Rychlé občerstvení	6

Graf. č.1 Návštěvnost v hromadných ubytovacích zařízeních (dále jen HUZ) v rámci kraje

Zdroj: (czso.cz)

I přes pestrou nabídku se v ubytovacích zařízeních Ústeckého kraje v roce 2009 ubytovalo 336 tisíc hostů a náš kraj byl posledním v rámci celé České republiky. Nejvíce hostů tvořili Němci, Poláci, Slováci, Nizozemci, Rusové a Dánové. Konkrétně na Mostecku chybí hotely vyšší i nižší kategorie, bezbariérové ubytování a kempy (viz.tab.č.5). V oblasti stravovacích služeb chybí zejména vzájemná spolupráce mezi CRT a majiteli restaurací. V rámci rozvoje cestovního ruchu by mohlo dojít k vybudování restaurace v hornickém stylu, která by mohla být prostředkem prezentace a propagace tohoto regionu. Z hlediska okolních obcí je nabídka v oblasti ubytování a stravování minimální. Zkvalitnění a rozvoj této infrastruktury, může přispět ke zvýšení návštěvnosti, spojené s pobytem ve venkovském prostředí, agroturistikou, ekoagroturistikou a hipoturistikou.

5.4 Projekty v rámci rozvoje CR na Mostecku

5.4.1 Projekt Mostecké dny CR

V rámci projektu *Mostecké dny cestovního ruchu* byla zpracována marketingová studie - *Tvorba produktu cestovního ruchu na Mostecku*. Dokument

má dvě části. Jednak mapuje a analyzuje současný stav v oblasti cestovního ruchu na Mostecku, jednak navrhuje opatření k dosažení rozvoje v dalších letech. V rámci studie se uskutečnilo terénní šetření, během kterého byly zmapovány některé turistické cíle. Tento projekt proběhl v roce 2006 a byl podpořen z finančních prostředků OP – Podpora rozvoje služeb cestovního ruchu v Ústeckém kraji pro veřejný sektor.

Obsahem projektu bylo zhodnocení a výčet turistických cílů, kdy se tento cíl popsal, uvedla se provozní doba a ceny, dostupnost a okolní vybavenost a doporučení co by se mělo do budoucna vylepšit. Mezi turistické cíle byly zařazeny: Ressler, Koldům, Zimní stadion Litvínov, Hrad Hněvín, Areál Loučky, Aquadrom, Vodní nádrž Matylda, Zimní stadion Most, Golfové hřiště, Aerodrom, Kostel Nanebevzetí Panny Marie, Hotel Širák Most, Oblastní muzeum v Mostě, Autodrom, Areál Benedikt, Hipodrom.

Na základě analýzy byly navrženy produkty cestovního ruchu na Mostecku. Pro cílovou skupinu mládež, rodina s dětmi, senioři. Mezi zásadní rozvojové cíle CR na Mostecku byly definovány:

1. Tvorba produktů CR
2. Zlepšení image regionu
3. Organizace CR
4. Rozvoj a zkvalitnění služeb CR
5. Rozvoj a zlepšení infrastruktury CR

5.4.2 Projekt Mostecko – region velkých změn, marketing CR

Předpokládaný termín zahájení a ukončení projektu je 10/ 2011 – 06/ 2013 a finanční prostředky jsou čerpány prostřednictvím ROP Severozápad. Jedná se o prioritní osu č. 4 *Udržitelný rozvoj cestovního ruchu* a podpora oblasti 4.3 *Podpora marketingu a tvorby rozvoje produktů cestovního ruchu*.

Obsah projektu:

1. Propagace a prezentace regionu (propagační materiály, letáky, kalendáře, katalog turistických balíčků, reklama tištěná i mluvená, billboardy)
2. Zavedení informačních technologií (zavedení mluvicích zařízení u Děkanského kostela, hradu Hněvín, rozšíření virtuálních prohlídek, zřízení informačního kiosku, oslovení novinářů a následná změna pohledu na region, pořádání tiskových konferencí, účast na výstavních expozicích a DVD (Kronika obcí Mostecka).

5.4.3 Projekt Most – město dalekých výhledů

Projektem, který byl zastaven z důvodu nedostatku finančních prostředků je *Most – město dalekých výhledů*. Objednavatelem bylo statutární město Most a předmětem studie byly tyto návrhy:

1. Vybudování rozhledny na vrchu Ressler – vsazení rozhledny do terénu
2. Vybudování nových vyhlídkových míst v lokalitách vrch Špičák a Střimická výsypka spočívajících ve vybudování piknikových míst (altán, lavičky)
3. Pořízení a umístění zvukových průvodců, které budou sloužit návštěvníkům k seznámení se s městem Most - jeho historií, kulturou, geologií a přírodou. Zvukoví průvodci budou umístěny na všech pěti vyhlídkových místech, dále u kostela Nanebevzetí Panny Marie, na hradě Hněvín, u sousoší J. Nepomuckého
4. Návrh trasy na propojení jednotlivých míst

5.4.4 Projekt MiniMost

Dalším projektem financovaným prostřednictvím ROP Severozápad je *MiniMost*, který taktéž spadá pod prioritní osu č. 4 *Udržitelný rozvoj cestovního ruchu* a podporu oblasti 4.3 *Podpora marketingu a tvorby rozvoje produktů cestovního ruchu*. Předpokládaný termín zahájení a ukončení projektu je 10/2011 – 09/ 2013. Byla vypracována studie na technicko – ekonomické zhodnocení projektu MiniMost s cílem rozšíření CR prostřednictvím vybudování areálu miniparku.

Obsah projektu:

1. Realizace vrchní stavby areálu MiniMost
2. Vybudování modelů vybraných budov zaniklého města Most v měřítku 1:25
3. Vybudování modelů vybraných atraktivit regionu Ústeckého kraje v měřítku 1:25

Konkurencí jsou ostatní parky miniatur v ČR a saský park Klein – Erzgebirge. Tento park miniatur se nachází v německé části Krušnohoří ve vzdálenosti 65km od Mostu a představuje nejbližší konkurenci. Je nejstarším parkem miniatur a zaměřuje se na prezentaci památek sasko – českého Krušnohoří. Jsou zde představeny světské stavby, prvky dopravní infrastruktury, sportovně – rekreační zařízení. Návštěvníci si zde mohou zakoupit pohlednice, suvenýry, dřevěné hračky a ozdoby. (www.klein-erzgebirge.de)

Dalším parkem je Bohemium v Mariánských lázních zaměřuje se na prezentaci významných stavebních technických památek ČR. V současné době se zde nachází 42 modelů budov, dopravních prostředků, či infrastrukturních prvků. Zajímavostí je dostupnost autem, autobusem, pěšky, na kole, ale i lanovkou, která by mohla být v budoucnu zrealizována i na Mostecku. (www.bohemium.cz)

Mezi připravovanými modely je pivovar, Děkanský chrám se zvonící, budova soudu s věznicí, kino Mír, radnice s měšťanskými domy, záložna a tři štítové domy, divadlo, kavárna Opera, městské lázně, Evangelický kostel sv. Anny, kostel sv. Václava, hlavní nádraží aj. Mezi regiony, které budou prezentovat svými hodnotnými objekty, patří Děčín, Ústí nad Labem, Litoměřice, Louny, Chomutov a Teplice. Ze závěrů studie vyplývá, že projekt bude mít významný sociální a vzdělávací efekt a přispěje k rozvoji cestovního ruchu a hospodářskému růstu, dojde k vytvoření nových pracovních míst a celkově selepší image regionu.

Cílem těchto projektů, je bezesporu rozvoj tohoto území a zvýšení návštěvnosti v rámci rozvoje CR. Zaměření projektů je především na oblast marketingu a rozvoje produktů CR. Všechny se soustředí zejména na město Most a jeho centrální část. Chybí projekty, které by se zaměřovaly na spolupráci, podporu a propagaci v rámci okolních obcí a přispěly tak k využití a podpoře turistiky šetrné k prostředí.

5.5 Konkrétní záměry

V současné době se připravují dva záměry konkrétně na Mostecku. Veškeré údaje týkající se těchto záměrů i s hodnocením vlivu na životní prostředí a obyvatelstvo jsou vypracovány ve smyslu přílohy č. 1 k zákonu č.100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, v platném znění.

5.5.1 Revitalizace území pro oddech, sport a individuální výstavbu – jižní svahy budoucího jezera Most

Základním cílem projektu je nové využití zájmového území, zejména v podobě rekreace s ohledem na kompenzaci negativních důsledků těžební činnosti v tomto území. Hlavním předmětem projektu je revitalizace území budoucího jezera Most, které pozitivně promění krajinný ráz. Napouštění jezera Most již začalo a jezero se má stát do budoucna největším a nejhlubším v Česku.

Dojde k zatopení bývalého lomu Ležáky a vznikne na místě, na kterém se v minulosti nacházel starý Most, jenž se musel kvůli povrchové těžbě hnědého uhlí zbourat. V současné době je naplněno zhruba ze 70%. Součástí realizace projektu bude i napojení jezera na dopravní infrastrukturu.

Cílem revitalizace okolí jezera je vytvoření příznivých podmínek pro krátkodobou rekreaci a sport a vybudování technického zázemí pro sportovně-rekreační činnost. Voda do lomu proudí jednak z řeky Ohře přivaděčem a svůj podíl mají také dešťové srážky spolu se spodními důlními vodami. Celou oblast areálu otevírá přesunutý kostel Nanebevzetí Panny Marie a špitál s kostelem sv. Ducha. Od 1. června 2009 je k dispozici informativní naučná stezka, která informuje návštěvníky o tom, jak napouštění nové vodní plochy probíhá.

Obr.č.12 Vymezení záměru

Zdroj: (www.mapy.cz)

Vliv na půdu a klima

Území záměru je lokalitou převážně výsypkových zemin. Žádný významný vliv na půdu, nelze předpokládat vzhledem k nízké kvalitě půdního nadloží. Na mikroklimatické podmínky může mít vliv stoupání hladiny jezera, spolu se zvětšením objemu vody a následné zvýšení vlhkosti vzduchu.

Vlivy na faunu a floru, ekosystémy

Plocha podél napouštěného jezera je v současné době bez vzrostlé vegetace.

Dle oznámení zákona č.100/2001Sb. o posuzování vlivů na životní prostředí, v platném znění byl proveden základní inventarizační biologický průzkum a z floristického hlediska bylo zaznamenáno 99 taxonů cévnatých rostlin. Z tohoto počtu nebyl zaznamenán žádný druh zvláště chráněný podle §14 vyhlášky MŽP ČR č. 395/1992 Sb. V rámci širších územních vztahů nebyl zjištěn žádný druh obojživelníka, ale po napuštění lze předpokládat jejich výskyt. Během průzkumu byl zjištěn 1 druh plaza patřící mezi zvláště chráněné - kategorie - silně ohrožené: ještěrka obecná (*Lacerta agilis*). Bylo zaznamenáno 23 druhů ptáků, z nichž dva patří mezi zvláště chráněné – kategorie - ohrožené: rorýs obecný (*Apus apus*), vlaštovka obecná (*Hirundo rustica*). Mezi savci bylo zaznamenáno 6 druhů a žádné z nich není zařazeno mezi zvláště chráněné druhy.

Krajinný ráz

Dojde k zatravnění břehových partií a osázení vlhkomilnými dřevinami, rákosem a zpevnění kamenivem. Na svazích dojde k lesnické rekultivaci a pro zpestření biodiverzity budou včleněny květnaté louky. Z dřevin budou převažovat autochtonní dřeviny a jehličnany. Porostní okraje budou tvořeny keřovými a nižšími stromovými druhy a na některých plochách bude probíhat řízená sukcese. (www.tomcat.cenia.cz)

Podstata spočívá v založení biotopu, lesnickým, či sadovnickým nebo jiným způsobem v závislosti na konkrétní lokalitě, cílovém společenstvu, požadované době plné, či částečné funkčnosti a jiných faktorech. Součástí je péče o porost po celou dobu jeho existence. (Sklenička, 2003)

Dopady na ekosystémy

- během rekreačních činností dojde k zatížení území a tím i k vlivu na přirozený vývoj ekosystému.
- rekreační činnosti budou zhoršovat kvalitu vody
- může dojít k eutrofizaci vod a výskytu sinic
- negativně může působit i písek z připravovaných pláží

Obr.č.13 Dočasná informační stezka – Jezero Most

Autor: Michaela Heltová

5.5.2 Sportovně rekreační areál Most – Velebudice – výuková plocha

Základním cílem projektu je novostavba trvalého charakteru, jejímž obsahem je vybudování výukové plochy. Zalesněná lokalita výsypky je nedaleko od obydlené části města Mostu a působí jednak jako protihluková zóna a zároveň jako vizuální odclonění. Právě Velebudická výsypka je tímto způsobem účelně rekultivována a nově vznikající sportovní vybavení (golfový areál) se může stát sportovně - rekreační příměstskou zónou. Výuková plocha bude sloužit pro výcvik golfu a umožní tak větší sportovní vyžití mládeže a dospělých. (www.tomcat.cenia.cz)

Hodnocení současného stavu

Výsypky mají netypický vodní režim. Vliv má jejich lokalizace a charakter výsypkového substrátu. V daném případě jde o převýšení až o 75 m oproti původnímu terénu. Převažují zde jemnozrnné jíly a vlivem zvětrávání se mění na těžké substráty, které jsou schopny zadržovat vodu. Pro svoji minerální bohatost jsou vhodné pro budování nové půdní struktury. Tyto půdotvorné substráty dávají možnost vzniku úrodných půd. Hydrologické a půdotvorné hledisko je hodnoceno jako přínosné a posuzované kladně. V dané oblasti se nevyskytuje horninové prostředí vhodné jako zdroj nerostných surovin.

Průzkumem bylo zjištěno, že se zde nevyskytují rostlinné druhy, které by byly uvedeny v seznamu zvláště chráněných druhů rostlin. Ani v případě živočichů, zde nebyl zjištěn žádný ze zvláště chráněných druhů. Konkrétní záměr přispěje k rozšíření této příměstské a zároveň odpočinkové zóny se zaměřením na sportovní a rekreační činnosti.

Vliv na ŽP

Na jedné straně může být realizace golfového hřiště vnímána jako kultivace krajiny, na straně druhé se jedná o negativní zásah do krajiny. Především dojde k narušení její funkce. Zde ovšem záleží na charakteru krajiny, kde dochází k realizaci hřiště. Tam, kde nikdy nedocházelo k používání chemických prostředků (pole, pastviny), tam dojde k likvidaci biodiverzity. Naopak může realizace snížit erozi půdy. Jako vhodné se jeví využívat plochy (tzv. brownfields), plochy ležící ladem. V případě tohoto záměru se jedná o výsypku.

Největším rizikem a hrozbou je nepochybně používání pesticidů a umělých hnojiv, které se mohou stát zdrojem kontaminace vod. V oblasti musí být zdroj

závlahové vody. Vhodnými zdroji jsou řeka, rybník nebo uměle vybudovaná nádrž. Tyto zdroje patří mezi ty s vydatnější vodotečí.

Mezi hlavní negativní dopady CR se všeobecně řadí:

- tlak na přírodní zdroje
- znečištění a vytváření odpadů
- poškození ekosystémů

V souvislosti s realizací golfových hřišť se tlakem na přírodní zdroje uvádí nadměrná spotřeba vody. Další možností je související a zvyšující se doprava, která přispívá ke zvýšení emisí. Také odpadní vody představující nebezpečí kontaminace pro faunu a flóru. V neposlední řadě dochází k urychlení procesů, jako je eroze a sesuv půdy. (www.ucr.uhk.cz)

6 Návrhy konkrétních opatření v rámci environmentálně šetrného rozvoje

V zájmovém území se nachází dostatečné množství lokalit, které by mohly přispět rozvoji CR v rámci environmentálně šetrného rozvoje. Dle Politiky územního rozvoje ČR, 2008 jsou vymezeny priority územního plánování pro zajištění udržitelného rozvoje území v těchto bodech:

- Zamezit upadání venkovské krajiny jako důsledku nedostatku lidských zásahů
- Podporovat polycentrický rozvoj sídelní struktury. Vytvářet předpoklady pro posílení partnerství mezi městskými a venkovskými oblastmi a zlepšovat tak jejich konkurenceschopnost.

Vymezení konkrétních opatření:

1. Vybudování agroturistické farmy v obci Lužice
2. Vybudování ekofarmy v obci Bečov
3. Propagace ekologického vinařství a zřízení vinařských stezek
4. Realizace jezdeckých stezek
5. Realizace domu přírody

6.1 Agroturistická farma

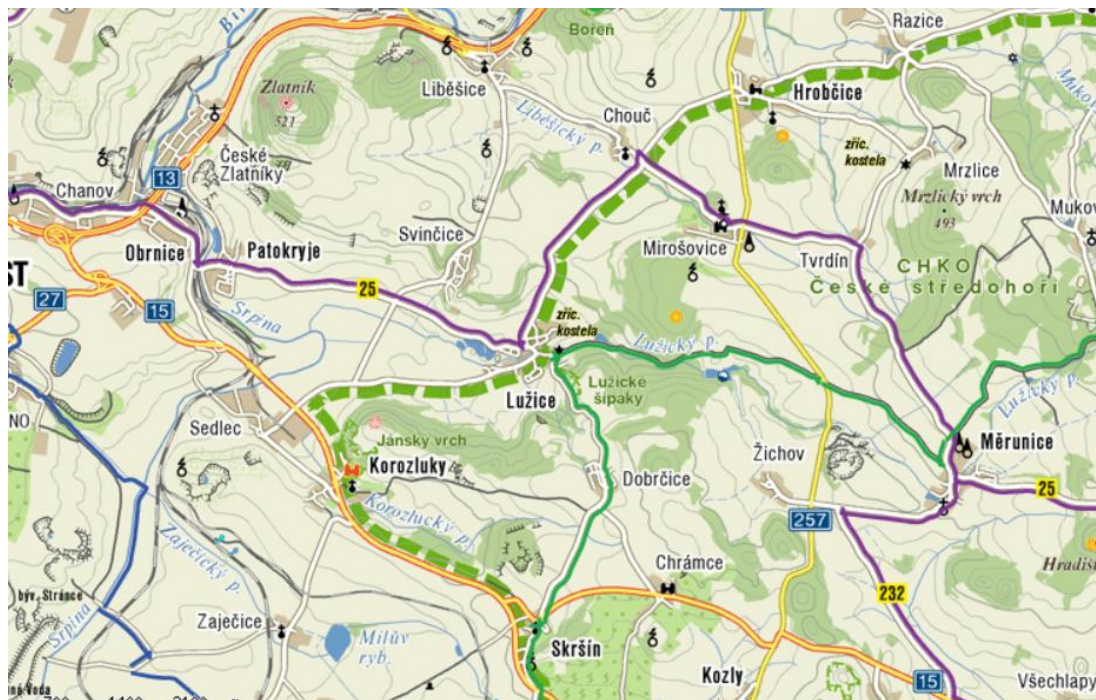
Lužice - Historie této obce sahá do roku 1226. Leží na okraji Českého středohoří u Lužického lesa. V blízkosti leží obec Svinčice, známá chovem koní. Přírodní podmínky umožňují v okolí obce možnosti rybolovu a cykloturistiky. V obci se nachází Lužické rybníky, které umožňují účast při výlovu rybníka.

Zároveň je zde zaznamenán výskyt vzácného dubu šípáku (*Quercus pubescens*) - Lužické šípáky a koniklece lučního (*Pulsatilla pratensis*). Nalezneme zde mimo jiné i dvě kulturní památky farní kostel sv. Augustina, který je zavřený, chátrající a uvnitř zpustošený, ale do budoucna by měl být zrekonstruován. Další je

rokokový pamětní kříž, nacházející se uprostřed Lužic. Obec je vybavena i v rámci občanské a technické infrastruktury. Jsou zde dvě hřiště, vodovod i kanalizace.

Tato obec má předpoklad pro provozování agroturistiky. Ideální možností by byla agroturistika na rodinné farmě. Ubytování na rodinné farmě nebo v rekreačním objektu umožňuje volný pohyb v rámci tohoto objektu, seznámení a aktivní účast při hospodářských pracích. Konkrétně v dané lokalitě je možnost využití chovu hospodářských zvířat, které jsou ve vlastnictví osoby bydlících v Lužicích. Tento způsob turismu pomáhá řešit nezaměstnanost a zároveň umožní rozvoj venkova spolu s šetrným přístupem k přírodě. Současně s tímto záměrem se nabízí příležitost vybudování jezdeckých stezek. Obcí v současné době vede cyklistická stezka a došlo k obnově značení turistických tras v okolí obce. Po realizaci tzv.hipostepek by došlo k propojení oblasti a zároveň by se tyto stezky staly jedním z doprovodných programů agroturistiky. Dle rozhovoru se starostou se bohužel do budoucna nechystá žádný záměr v rámci rozvoje CR v území.

Obr.č.14 Mapa Lužic se znázorněním cyklotrasy a turistické trasy

Zdroj: (www.mapy.cz)

Obr.č.15 Lužický rybník

Autor: Michaela Heltová

Obr.č.16 Rokokový pamětní kříž

Autor: Michaela Heltová

Autor: Michaela Heltová

6.2 Jezdecká stezka

Místo stavby: k.ú. Svinčice, Lužice, Dobřice, Skršín, Bedřichův Světec, Bečov, Zaječice, Korozluky, Sedlec

Charakter stavby: nová

Základní charakteristika a účel stavby: Z důvodů vzrůstajícího zájmu o agroturistiku, která je spojena s vybudováním koňských stezek, je vhodné zajistit jejich vybudování a tím propojit vhodné lokality a spolu s tím zvýšit počet potencionálních zájemců o agroturistiku. Hlavním účelem je umožnit jezdcům pohodlnou a bezpečnou jízdu.

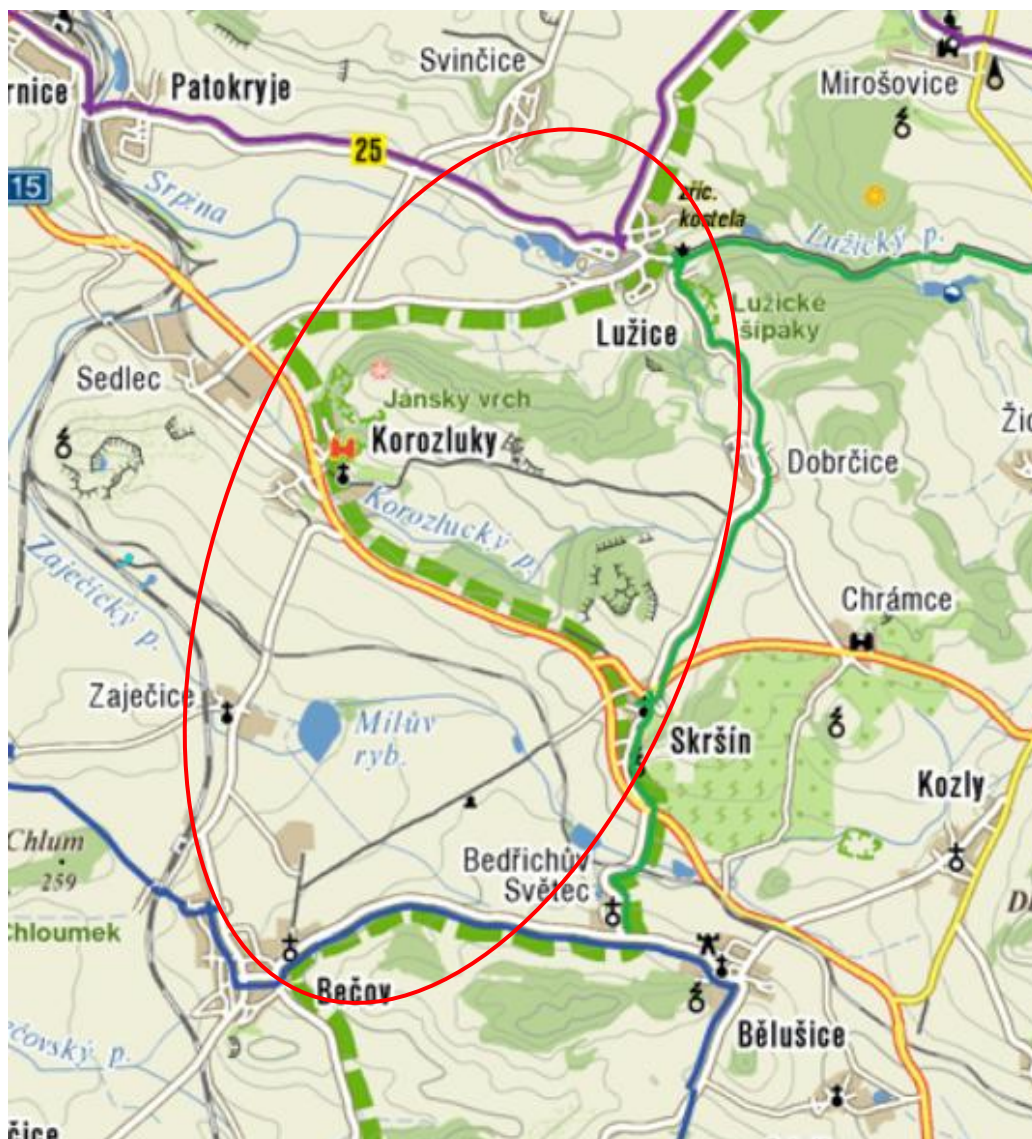
Všechny výše uvedené obce se nachází na území, kde převládá zemědělské využití a plochy jsou uvedeny jako plochy zemědělského půdního fondu (dále jen ZPF), dopravy, technické infrastruktury, smíšené městské území a ostatní zeleň (viz.příloha č.2). V souvislosti se záměrem musí dojít k obeslání majitelů parcel o souhlasném, či nesouhlasném stanovisku.

V souvislosti s konstrukcí a vybudováním, lze předpokládat minimální objem zemních prací. V některých úsecích povede trasa souběžně s místní komunikací, zde nemusí docházet k úpravám. Úseky jsou vhodné pro pohyb koní. V úsecích, kdy trasa povede po okraji pole, je nutno povrch zbavit ornice a následně pak zpevnit kamenivem. V některých úsecích bude nutné vykácet stromy a dřeviny, které jsou na předpokládané trase. Součástí bude i značení těchto stezek (obr. č. 19 a 20) - návrhy jednotlivých označení Hipostezka Most – Lužická agrofarma). Předpokládaná doba výstavby je 2 měsíce a jedná se o liniovou stavbu dopravního charakteru. Přibližná délka trasy je cca 40 km.

Možné dopady vlivu koní na stezky, jsou především ve formě zatížení a záboru do půdy, případně dopad na vody povrchové nebo podzemní. Na vody podzemní pouze ve spojení s chovem koní, kde je velké množství zvířat najednou a hrozí kontaminace. V případě povrchových vod, by neměly být trasy umístěny bezprostředně vedle vodních toků nebo ploch. Největším nebezpečím jsou výkaly a moč koní, která obsahuje stopové prvky, jenž se váží na půdní částice a mohou se pak následně z půdy dostat i do vody.

Po realizaci stezky vznikne několik zajímavých zastávek, kromě Lužic je to obec Skršín, kde je možné navštívit biofarmu v Chrámčích, dále Bedřichův Světec, kde kromě PR Milá nalezneme nejstarší gotickou památku v Čechách – kostel sv. Jakuba. Další zastávkou je obec Bečov spojená s významnou archeologickou lokalitou Písečný vrch a v budoucnu s možnou realizací ekofarmy. Poslední zastávkou jsou Korozluky pyšníci se zámkem, který kromě zajímavých zámeckých interiérů nabízí nově zrekonstruovaný park se zámeckou oborou, kde jsou k vidění jeleni spolu s daňky. Cesta zpět do Lužic je lemována přírodní lokalitou NPP Jánský vrch.

Obr.č.18 Trasa Hipostezky Most – Lužická agrofarma

Zdroj: (www.mapy.cz)

Obr.č.19 Návrh směrovky Hipostezka Most – Lužická agrofarma

Autor: Michaela Heltová

Autor: Michaela Heltová

6.3 Ekofarma

Ekoagroturistika je v podstatě agroturistika provozovaná na certifikované ekologické farmě. Ekofarmy nabízí pěstování rostlin a chov dobytka na přírodním základě. Produktem ekologického zemědělství jsou biopotraviny. Základním znakem je prodej a konzumace těchto produktů.

V jižní části Mostecka je dostatek firem působících v oblasti zemědělství, objektů vhodných k realizaci tohoto záměru. Působí zde několik malých firem a samostatných soukromých zemědělců. Činnost firem se soustředí na rostlinnou a živočišnou výrobu, chov prasat, dobytka a kuřat. Toto ekologické zemědělství je vhodné pro obhospodařování zvláště chráněných území. URBAN (2003) zmiňuje, že tento pozitivní aspekt je dobře zdůvodněn a společností doceněn. (Urban, 2003)

Vhodnými lokalitami by mohly být obce Bečov, Bělušice a Volevčice. Tato území disponují velkými zemědělskými plochami (viz.příloha č. 4) a zároveň se v blízkosti obcí nachází PR Milá, PR Písečný vrch, PP Chloumek a některá z nich jsou součástí CHKO České středohoří. Dle Územního plánu obce Bečov (viz.příloha č. 3) se v těchto zónách do budoucna nepředpokládá těžký průmysl a je zde možno umístit zemědělskou výrobu, která nezatěžuje okolí zóny hygienicky a neznečišťuje ovzduší, vodu a půdu. V jižním území je krajina s velkým podílem luk a pastvin. Pro udržení tohoto krajinného rázu je typické pastevectví ovcí. V krajině mezi Bečovem, Zaječicemi a Srpínou leží velké zemědělsky obhospodařované lány, bez stromů a původních cest. Sjednocení polí v době socialismu a ignorace životního prostředí je příčinou ztráty kulturnosti krajiny. Tato krajina je jednostranně zemědělsky využívána. Pro realizaci záměru, se v oblasti nachází několik vhodných objektů. Příkladem jsou v současnosti tzv. opuštěné nevyužívané objekty (brownfields) a

výhodou je i jejich poloha na samém okraji obce, čímž nehrozí možné zatížení z hlediska hygienických faktorů (zápach).

Tab.č.7 Srovnání dvou druhů zemědělství ve vztahu krajině

Ekologické zemědělství	Konvenční zemědělství
Zamezuje zrychlenému odtoku z krajiny	Nerespektuje přírodní podmínky
Snižuje erozi půdy	Náchylnost k vodní a větrné erozi
Podporuje ekologickou stabilitu krajiny	Vnáší do krajiny monokulturní plochy
Zachovává a zvyšuje přírodní rozmanitost	Snižuje přírodní rozmanitost krajiny

Zdroj: (Příručka MŽP, 2004)

Podstatný je zájem ze strany obcí, nebo samotných zemědělců či vlastníků pozemků o ekologické zemědělství. Ekofarmy se stávají zpestřením života obce, pro obyvatele a zároveň pro návštěvníky. K jejich realizaci lze využít dotačních titulů. Toto zemědělství vyžaduje zájem a odpovědnost, ale přispívá k podpoře osídlení a k obnově venkova.

Mezi nedostatky vztahující se k této problematice zařazují:

- Venkovský turismus vyžaduje kvalitní ubytování a služby
- Nezájem je způsoben nedostatečnou propagací
- Nedostatek informací o ekoagroturistice

Obr.č. 21 Přírodní rezervace Milá

Autor: Michaela Heltová

Obr.č.22 Přírodní rezervace Písečný vrch

Autor: Michaela Heltová

6.4 Ekologické vinařství a zřízení vinařských stezek

Ekologické vinařství spolu s možností zřízení vinařských stezek je vzhledem k přítomnosti vinic na území, také jednou z variant jak zvýšit návštěvnost regionu a být v souladu s přírodou. V tomto případě by se jednalo zejména o mostecké vinařství, nejvíce spojované se jménem Ing. Váňi, který tento obor obnovil. Vinařství se rozšiřuje na svahy vrchu Špičák, stává se plodinou výsypek (př. Čepirožská výsypka) a nově dochází k obnově vinic na terasách kopce Hněvín.

Základem pro ekologické vinařství je zpracování biohroznů, které by mělo být co nejšetrnější. Souvisí s tím i úspora energie a matoliny, jenž by měly být využívány jako hnojivo. Nejvíce diskutovaným tématem je používání síry ve formě antioxidantu. I přes existenci možností zejména teoretických, jak udržet víno bez síry se v praxi neujaly. Proto oxid siřičitý zůstane nadále cizorodou látkou povolenou i pro víno z ekologického vinařství. (Urban, 2003)

V současnosti již jedna ekologická farma, nacházející se poblíž Mostecka provozuje vinařství v Zámeckých sadech Chrámce. Vzhledem k vysoké kvalitě zemědělské půdy je území využíváno převážně zemědělským způsobem k pěstování obilí a chovu skotu. Na části ploch jsou ovocné sady a v těsné blízkosti i vinice. Sadařství zaujímá podstatné místo v této oblasti. Hospodaří se novým způsobem, využívajícím ekologické postupy, produkce BIO ovoce na základě mezinárodního certifikátu o ekologickém hospodaření. V Chrámci má sídlo také České vinařství. Všechny provozy jsou v souladu s Evropskou unií. Výrobky jsou kontrolovány a mají vysokou kvalitu. Produkty se prezentují na biotrzích, farmářských trzích a v obchodech. Současně probíhají exkurze, biojarmarky aj.

Vinařské stezky - V rámci dlouhodobého projektu na podporu vinařství, je příkladem zřízení vinařských stezek na Moravě programem s názvem Zelené stezky. Během čtyř let se zapojilo cca 200 obcí a došlo k vyznačení cca 1000 km cyklistických tras. S tím souvisela i propagace formou turistických map.

Obr.č.23 Vinice pod vrchem Špičák

Autor: Michaela Heltová

Obr.č.24 Vinice pod Hněvínem

Autor: Michaela Heltová

6.5 Dům přírody

Vzhledem k tomu, že v současné době začíná být dost aktuálním tématem zřizování domů přírody v rámci udržitelného rozvoje, mohla by tato oblast být jednou z možností k jeho realizaci. Důvodem je, že právě chráněná území bývají často nejnavštěvovanějšími oblastmi. V rámci realizace těchto domů přírody by došlo k novým příležitostem v oboru podnikání a současně k rozvoji cestovního ruchu v daném regionu. Dle konference Dobrá praxe v udržitelnosti cestovního ruchu 2009, by se do roku 2015 měla vybudovat síť 21 domů přírody v CHKO.

Tyto domy by měly poskytnout informace o ochraně přírody a krajiny v dané lokalitě, zajistit osvětu návštěvníků, nabídnout expozice o přírodě, zajistit přednášky spolu s propagací lokality a poskytnout příjemné místo pro návštěvníky.

Tato oblast disponuje bohatou nabídkou přírodních hodnot. Jak již bylo zmíněno, nachází se zde NPP Jánský vrch, PP Lužické šípáky, PR vrch Milá, PR Písečný vrch, PP Chloumek, PP Velká Volavka a vše je součástí nebo se nachází v bezprostřední blízkosti CHKO České středohoří (viz. příloha č. 5 a 10). Tyto přírodní hodnoty by mohly být ideálním prostředkem ke vzniku domu přírody, ve kterém budou zastoupeny zajímavé expozice o stávající přírodě. Expozice a vybavení by mohla využít možnosti poznávání pomocí hmatu, zvuku, seznámení s flórou a faunou v chráněných oblastech.

- Hmatové poznávání: přírodniny (dřevo), nerostné suroviny (horniny, minerály, uhlí), zemědělské plodiny (semena) aj.
- Zvukové poznávání: charakteristika větších zvířat a jejich projevy, ptáci, hmyz aj.
- Flóra a fauna: naučné programy spojené s naučnými stezkami aj.

Obr.č.25 Pohled na Jánský vrch

Autor: Michaela Heltová

Všechna tato opatření by mohla být vzájemně propojena a zajistit tak do budoucna větší možnosti rozvoje cestovního ruchu v závislosti na environmentálně šetrném rozvoji tohoto území.

Realizace projektů a záměrů závisí především na finančních prostředcích. Kromě využití financí z obecního rozpočtu, je možné využít strukturální fondy a jejich konkrétní dotační tituly. Dotace, o které obce žádají, jsou nejčastěji použity na výstavbu a rekonstrukci sportovních zařízení, údržbu památek, dopravní infrastrukturu, zkvalitnění cyklotras, rekonstrukci ubytovacích zařízení aj. Jedním z významných finančních zdrojů je Program rozvoje venkova (dále jen PRV), který je financován prostřednictvím společné zemědělské politiky EU z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova. Vrcholným orgánem je Ministerstvo zemědělství (dále jen MZ).

V rámci Osy 3 - Kvalita života ve venkovských oblastech a diverzifikace hospodářství venkova, se jedná o konkrétní opatření - podpora cestovního ruchu. Cílem je rozvíjení aktivit zaměřených na diverzifikaci venkovské ekonomiky

s využitím přírodního a kulturního dědictví oblasti. Konkrétně rozvoj agroturistiky, venkovské turistiky a budování vinařských stezek a hiposteze. (Program rozvoje venkova ČR na období 2007 – 2013)

6.6 Vyhodnocení na základě SWOT analýzy

Silné stránky

Zemědělská a venkovská oblast

Volné objekty k podnikání, využití objektů (brownfields)

Velké množství lesů, orné půdy, zahrad, vinic, zeleně, rybníků – různorodá krajina

Dostatek kulturních, historických památek

Dostatek přírodních památek, rezervací

Výhodná geografická poloha (klimatické podmínky a kvalita půdy)

Slabé stránky

Velmi vysoká nezaměstnanost

Uhelné doly a s tím spojená negativní image regionu

Špatný stav památek

Nedostatečná propagace lokalit

Nedostatečná infrastruktura v rámci ČR (ubytovací a stravovací zařízení)

Příležitosti

Snížení nezaměstnanosti

Vznik nových pracovních míst

Možnost využití státních dotací na podporu podnikání v těchto oblastech

Rozvoj a podpora volnočasových aktivit

Rozvoj hipoturistiky, agroturistiky, ekologického hospodaření

Realizace domu přírody

Hrozby

Vysoké finanční náklady

Nezájem potencionálních návštěvníků a obyvatel

Nezájem a nedostatečná prezentace, propagace ze strany informačních středisek CR

Odliv obyvatel z obcí do měst

Nedostatečná podpora obcí ze strany institucí

7 Závěr

Tento region je vnímán jako málo atraktivní. V současné době je velmi dobře prezentován na veletrzích CR a zároveň je ve fázi příprav několika projektů i záměrů v rámci rozvoje tohoto odvětví. Stávající nabídka produktů CR je dostatečná v oblasti sportovních, kulturních a netradičních atraktivit. Mostecko a jeho centrální část je ideálním cílem pro realizaci produktů zaměřených na využití průmyslové a hornické tradice města.

V budoucích záměrech je nedostatečná nabídka možností využití venkovských lokalit pro realizaci současných nových trendů turistiky v zájmu environmentálně šetrného rozvoje zájmového území. Postupně by mohlo docházet k decentralizaci turismu do obcí, které disponují zemědělskou půdou, přírodními hodnotami a historickými zajímavostmi. Rozvoj, spolupráce, propagace a podpora obcí může přispět ke vzniku nových pracovních míst, realizaci nových záměrů spojených s agroturistikou, hipoturistikou a ekologickým hospodařením.

V rámci propagace oblasti by mohlo dojít ke vzniku incomingových cestovních kanceláří (incoming - příjezdový cestovní ruch), kdy už v minulém roce byly podány návrhy zaměřené na produkty typu:

- Kostel – degustace vína
- Uhelné safari – degustace vína
- Hipoturistika – technické památky

Tyto produkty by mohly být rozšířeny o další možnosti Ekovinobraní – vinařské stezky - ekofarma, agrofarma – hipostezky, v budoucnu i následná realizace domu přírody. Mostecko by se mohlo stát vhodným cílem ke strávení krátkodobé rekreace, se zaměřením na sportovní, kulturní, přírodní, venkovskou a zážitkovou turistiku. Důležitostí je, aby potenciální turisté v tomto regionu pobýli delší dobu a využili jednotlivé produkty CR. S tím souvisí participace a propagace v rámci institucí působících v tomto odvětví.

8 Seznam literatury a zdrojů

BENEŠ, E. a kol., 2004: *Mostecko – regionální vlastivěda*. Most: Nakladatelství Hněvín.

ČERNOUŠEK, M., 1986: *Psychologie životního prostředí*. Praha: Horizont, 1. vyd., 160 s.

FERRARI, G., MONDÉJAR-JIMÉNEZ, J., VARGAS-VARGAS, M., 2010: *Mezinárodní Journal of Environmental Research*, 3. vyd.

FORET, M.; FORETOVÁ, V., 2001: *Jak rozvíjet místní cestovní ruch*. Praha: Grada Publishing spol., 180 s. ISBN 80-247-0207-X.

HESKOVÁ, M., 1999: *Základní problémy cestovního ruchu*. Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze, ISBN: 80-7079-047-4.

KAČURA, G., 1980: *Minerální vody severočeského kraje*. Ústřední ústav geologický, Praha, 170 s.

Kolektiv autorů, 2004: *V obcích ekologicky*: Praha, MŽP.

KUBEŠ, J., 1992: *Místní územní systém ekologické stability, Mostecko - jih*. České Budějovice.

MACHÁČEK, J., 2002: *Hodnocení vlivů na prostředí ve městech*. Praha: IFEC, 1. vyd., 144 s. ISBN 80-86412-14-8.

MALÁ, V., 1999: *Cestovní ruch (vybrané kapitoly)*. Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze ISBN: 80-7079-443-7.

MANNLOVÁ, H., 1985: *Hornické Mostecko a jeho revoluční tradice*. Praha: Propagač. tvorba.

MARION J., WIMPEY J., 2008: *Dopady terénní cyklistiky na životní prostředí: vědecké výzkumy a vhodné postupy údržby*. ČEMBA, Jablonec nad Nisou.

Mostecko, Litvínovsko, Lounsko, Žatecko v historických studiích: Sborník učitelských prací z kurzu univerzitních extenzí v Mostě., 2002: Okresní Muzeum; Praha: Filozofická fakulta UK; Litvínov: Dialog, s. 94.

Osud Mostecka: Sborník odborných prací Most, 1996: Okresní muzeum, Most.

PÁSKOVÁ, M., ZELENKA, J., 2002: *Cestovní ruch – výkladový slovník*. MMR ČR, Praha, 448 str.

POUROVÁ, M., 2000: *Agroturistika, možnosti rozvoje a perspektiva v České republice*. Praha: KUFŘ, 1. vyd., ISBN: 80-213-0672-6.

SKLENIČKA, P., 2003: *Základy krajinného plánování*. Praha: Naděžda Skleničková, 321 s. ISBN 80-903206-1-9.

- SLÁDEK, J., 2005: *Rostliny Mostecka*: Statutární město Most, Příroda Mostecka.
- STRÍBRNÁ, M., 2005: *Venkovská turistika a agroturistika*. Praha: ProfiPress, s.r.o.
- ŠÍMA, M., 1980: *Ekologický přírodopis Mostecka*. Most: Okresní pedagogické středisko.
- ŠTÝS, S., 2000: *Mostecko – země znovuzrozená*. Most: ECOCONSULT PONS.
- ŠTÝS, S., 1997: *Mostecko – země neznámá*. Praha: ORBIS.
- ŠTÝS, S., 1981: *Rekultivace území postižených těžbou nerostných surovin*. Praha: Státní nakladatelství technické literatury.
- URBAN, J. a kol., 2003: *Ekologické zemědělství*. Praha: MŽP, 1.vyd.
- VYSTOUPIL, J., ŠAUER, M., 2006: *Základy cestovního ruchu*. Brno: BonnyPress 1. vyd., ISBN: 80-210-4205-2.
- WANG, X., 2010: *Časopis pro udržitelný rozvoj*: roč. 3 vydání 2, p261-263, 3p.

Koncepční dokumenty

- Most, 2009: *Koncepce rozvoje cestovního ruchu Mostu a Mostecka na roky 2009 – 2013*. Most.
- MMR, 2007: *Koncepce státní politiky cestovního ruchu v České republice na období 2007 – 2013*. Praha, 138 s.
- Most, 2004: *Program rozvoje Statutárního města Mostu na roky 2004-2010*. Most.
- MMR, 2001: *Program rozvoje Ústeckého kraje 2008 – 2013*, Praha.
- MZE, 2007: *Program rozvoje venkova ČR na období 2007 – 2013*. Praha.
- MMR, 2007: *ROP – Regionu soudržnosti Severozápad pro období 2007-2013*
- MŽP, 2004: *Státní politika životního prostředí ČR*. Praha.
- MMR, 2010: *Strategický rámec udržitelného rozvoje ČR*. Praha.
- Kolektiv autorů, 2005: *Strategie udržitelného rozvoje Ústeckého kraje 2006 – 2020*. Praha.
- Most, 2010: *Územně analytické podklady města Most 2010*. Most.

Internetové zdroje

Www.boheminium.cz [online]. 2007 [cit. 2010-12-05]. *Www.boheminium.cz*. Dostupné z WWW: <www.boheminium.cz>.

Www.selskydvur.info [online]. 2010 [cit. 2011-01-01]. Selský dvůr. Dostupné z WWW: <www.selskydvur.info>.

Www.konici.info [online]. 2011 [cit. 2011-01-15]. Farma Klíny. Dostupné z WWW: <www.konici.info>

Www.Mmr.cz [online]. 2011 [cit. 2011-01-20]. Ministerstvo pro místní rozvoj. Dostupné z WWW: <<http://www.mmr.cz/Cestovni-ruch/Koncepcie-Strategie>>.

Www.mzp.cz [online]. 2004 [cit. 2010-11-27]. Státní politika životního prostředí. Dostupné z WWW: <http://www.mzp.cz/cz/statni_politika>.

Www.strukturalni-fondy.cz [online]. 2007 [cit. 2011-01-29]. Region NUTS II Severozápad. Dostupné z WWW: <<http://www.strukturalni-fondy.cz/getdoc/594f37fe-8c48-41c7-a5c9-f785f70f3a63/ROP-NUTS-II-Severozapad>>.

Www.tomcat.cenia.cz [online]. 2010 [cit. 2011-02-06]. Informační systém EIA. Dostupné z WWW: <http://tomcat.cenia.cz/eia/detail.jsp?view=eia_cr&id=ULK669>.

Www.tomcat.cenia.cz [online]. 2009 [cit. 2011-02-06]. Informační systém EIA. Dostupné z WWW: <http://tomcat.cenia.cz/eia/detail.jsp?view=eia_cr&id=ULK587>.

Www.cenia.cz [online]. 2011 [cit. 2011-02-28]. CENIA. Dostupné z WWW: <www.cenia.cz>.

Www.ecmost.cz [online]. 2011 [cit. 2011-01-16]. Ekologické centrum Most. Dostupné z WWW: <www.ecmost.cz>.

Www.ptm.cz [online]. 2010 [cit. 2010-12-05]. Podkrušnohorské technické muzeum. Dostupné z WWW: <www.ptm.cz>.

Www.mumost.cz [online]. 2011 [cit. 2011-03-14]. Město Most. Dostupné z WWW: <www.mumost.cz>.

Www.czechcoal.cz [online]. 2011 [cit. 2011-03-16]. Uhelné safari. Dostupné z WWW: <www.czechcoal.cz>.

Www.nature.cz [online]. 2011 [cit. 2011-02-28]. Chráněné oblasti. Dostupné z WWW: <www.nature.cz>.

Www.risy.cz [online]. 2010 [cit. 2010-02-20]. Regionální informační systém. Dostupné z WWW: <www.risy.cz>.

Www.mesto-most.cz [online]. 2010 [cit. 2010-01-25]. Město Most. Dostupné z WWW: <www.mesto-most.cz>.

Www.klein-erzgebirge.de [online]. 2011 [cit. 2011-03-15]. Minipark Klein Erzgebirge. Dostupné z WWW: <www.klein-erzgebirge.de>.

Www.ochranaprirody.cz [online]. 2011 [cit. 2011-02-16]. AOPK CR. Dostupné z WWW: <www.ochranaprirody.cz>.

Www.imostecko.cz [online]. 2011 [cit. 2011-02-28]. Turistika na Mostecku. Dostupné z WWW: <www.imostecko.cz>.

Www.herber.kvalitne.cz [online]. 2010 [cit. 2010-12-12]. Bioregiony v ČR. Dostupné z WWW: <www.herber.kvalitne.cz>.

Www.ucr.uhk.cz [online]. 2011 [cit. 2011-02-28]. Indikátory udržitelnosti cestovního ruchu. Dostupné z WWW: http://ucr.uhk.cz/documents/Monitorovani_a_indikatory_uzr_zitelnosti_cestovniho_ruchu/text/monittext.pdf>.

Www.cabipublishing [online]. 2010 [cit. 2010-12-12]. Tourism Ecolabelling. Dostupné z <<http://www.cabipublishing.org/pdf/Books/0851995063/0851995063Chap1.pdf>>.

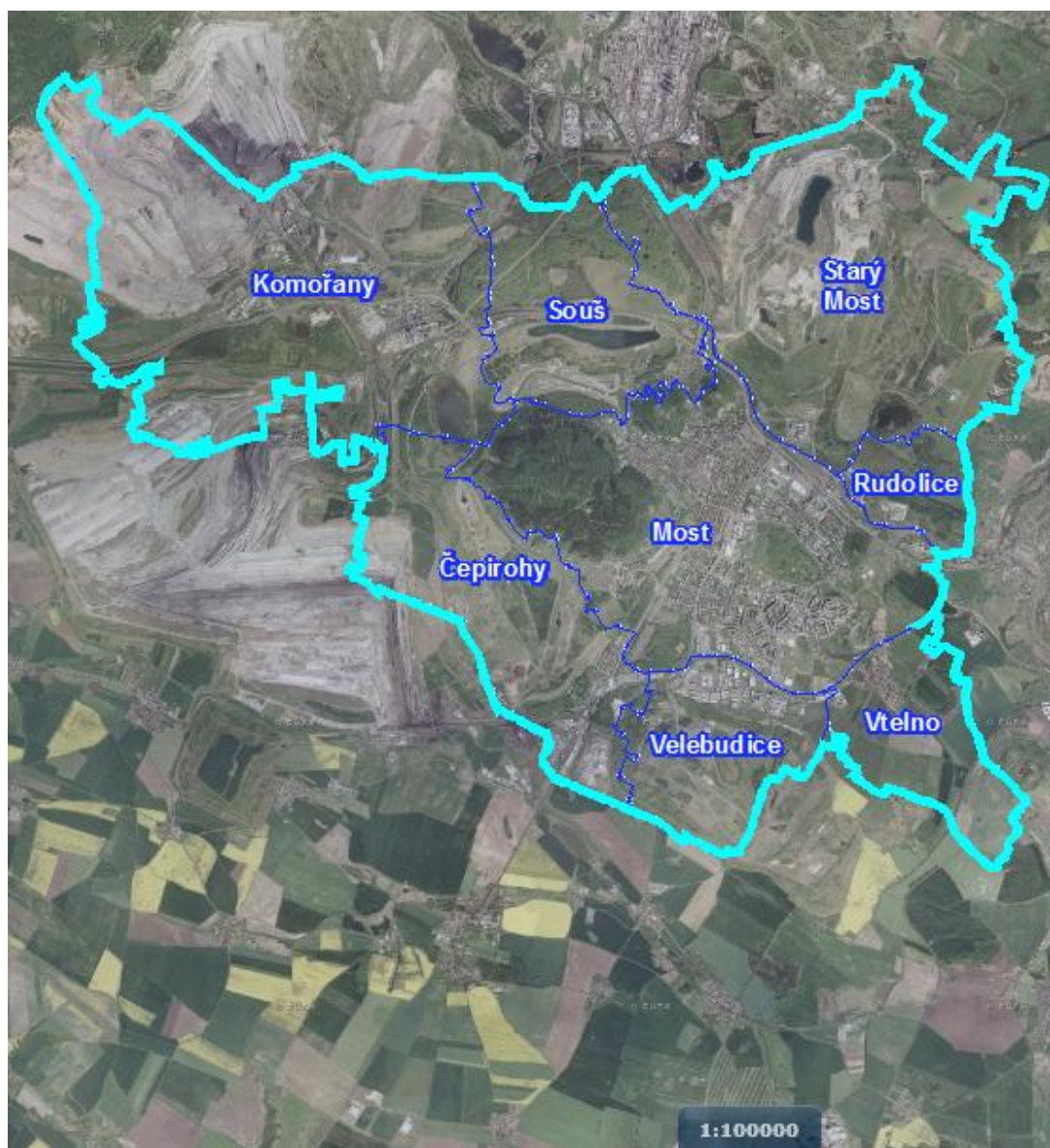
Www.uneptie.org [online]. 2010 [cit. 2010-12-12]. Making tourism more sustainable. Dostupné z <<http://www.uneptie.org/pc/tourism/library/A%20Guide%20for%20Policy%20Makers.htm>>.

Www.world-tourism.org [online]. 2010 [cit. 2010-12-16]. Sustainability of Tourism and the Role of Certification, Mr. Eugenio Yunis, Chief, Sustainable Development of Tourism Section, WTO. Dostupné z <<http://www.world-tourism.org/sustainable/conf/cert-czech/pres/yunis.pdf>>.

Www.czso.cz [online]. 2010 [cit. 2010-11-29]. Ubytovací zařízení Ústeckého kraje. Dostupné z WWW: <www.czso.cz>

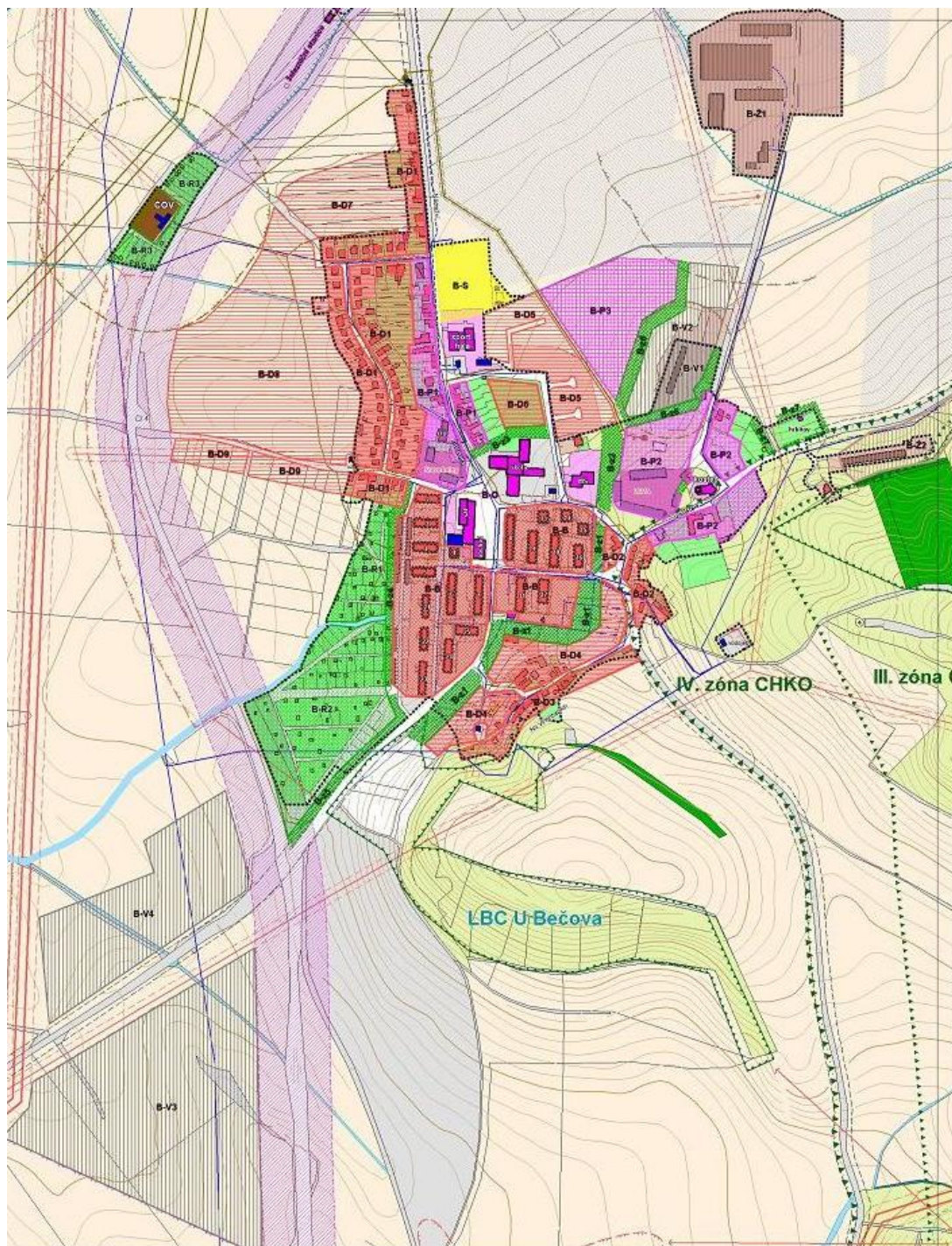
9 Přílohy

Příloha č. 1. Územní plán města Mostu – ortofotomapa 2008

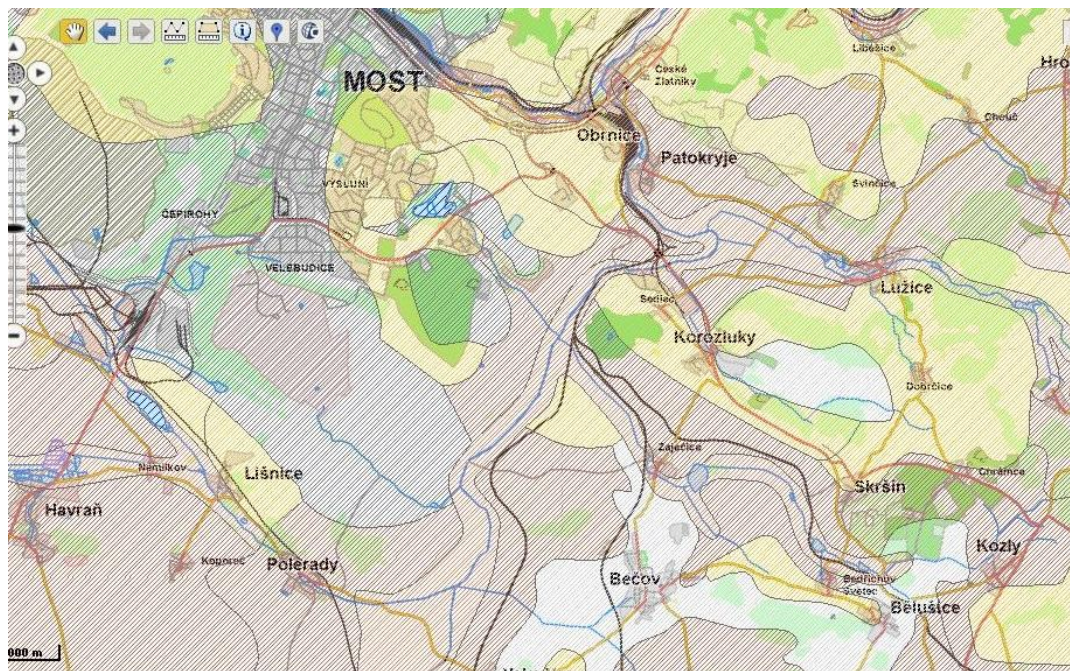
Zdroj: gis.mesto-most.cz

Příloha č. 3. Územní plán obce Bečov

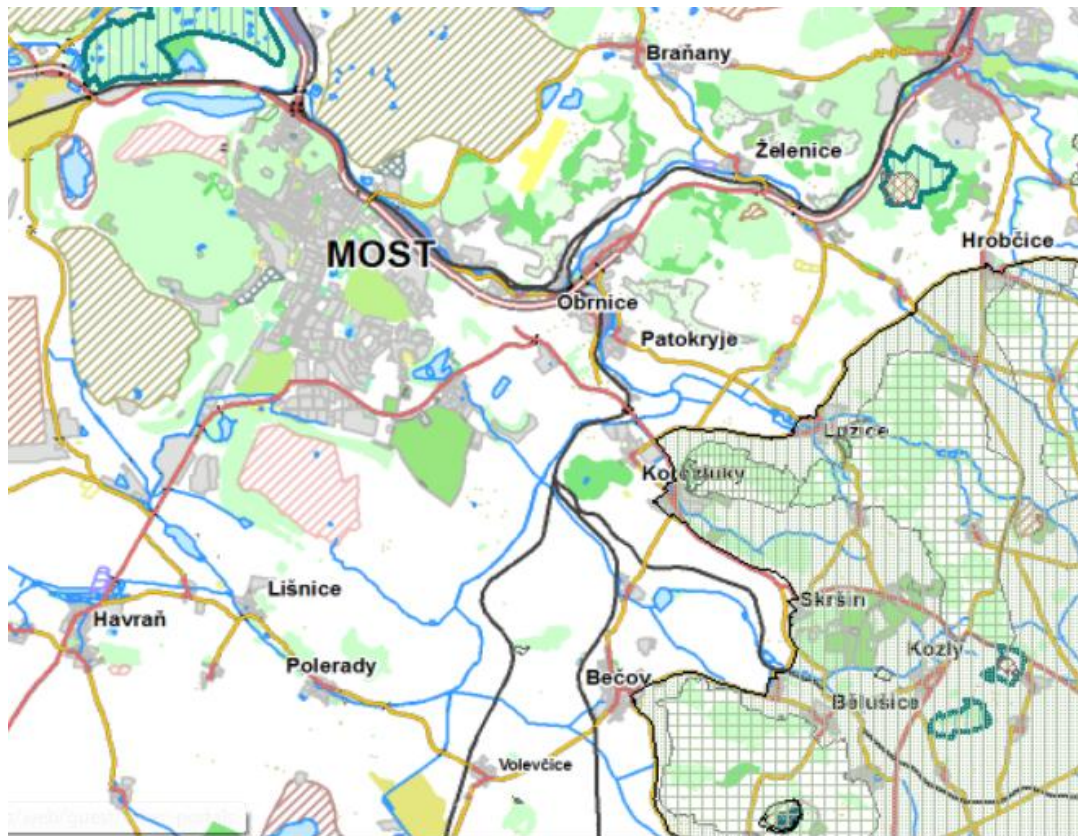
Zdroj: www.oubecov.cz

Príloha 4 Zastoupení zemědělské půdy v jednotlivých oblastech

Zdroj: CENIA

Príloha č. 5 Zastoupení chráněných oblastí

Zdroj: CENIA

Příloha č. 6 Ortofotomapa – aktuální – správní členění

Zdroj: CENIA

Příloha č. 7 Ortofotomapa(50.léta) – správní členění

Zdroj: CENIA

Příloha č. 8. Mapa turistických regionů

Turistické regiony České republiky

Zdroj: CzechTourism

Příloha č. 9. Statistické jednotky NUTS 2

Zdroj: www.mmr.cz

